

La remunicipalització de l'aigua a Terrassa

Propostes per a la reversió dels serveis i per a una gestió directa, amb participació ciutadana i transparència.

(Aquest és un document esborrany en fase d'esmena fins el 28 de febrer, pots fer comentaris, esmenes o aportacions fins aquesta data, dirigides a la Taula de l'Aigua tauladelaigua@gmail.com)

Taula de l'aigua de Terrassa

Font de les Quatre Cantonades

Gener de 2017

**S'escriu aigua,
es llegeix democràcia.**

INDEX

1.	RELAT DE SITUACIÓ	5
1.1	Evolució del debat polític i públic entorn la gestió de l'aigua de la ciutat de Terrassa .	5
1.2	El paper de Mina davant la situació de crisi econòmica.....	8
1.3	La informació i la transparència a l'empresa privada.....	8
1.4	Els objectius de la Taula de l'Aigua en aquests procés.....	11
2.	ELS MOTIUS PER UNA GESTIÓ DIRECTA	11
2.1	La privatització dels serveis com assalt als béns comuns.....	11
2.2	El mite de la superioritat de la gestió privada.....	13
2.3	La gestió privada és una barrera a la promoció de la ciutadania	15
2.4	La internalització del servei abastament d'aigua de la ciutat no comporta cap risc econòmic per a l'Ajuntament de Terrassa.....	16
2.5	La fiscalització del servei prestat per empreses multinacionals és impossible	17
2.6	La maximització del benefici i la manca d'ètica.....	17
2.7	Canviar a una gestió pública directa del servei de l'aigua és necessari	18
3.	PRINCIPIS EN LA GESTIÓ DE L'AIGUA PÚBLICA DE LA CIUTAT.....	19
3.1	L'Aigua com a Dret Humà	19
3.2	L'aigua com a servei públic.....	20
3.4	L'aigua amb sostenibilitat.....	21
4.	CONSIDERACIONS EN RELACIÓ AL MODEL DE GESTIÓ DE L'AIGUA. TALLER INTERNACIONAL "CIUTADANIA I GESTIÓ DE L'AIGUA"	22
4.1	Gestió.....	22
4.2	Transparència	22
4.3	Participació	23
4.4	Presca de decisions.....	24
5.	MODELS DE GESTIÓ DIRECTA DEL SERVEI PÚBLIC D'ABASTAMENT D'AIGUA	25
5.1	Tipus de models de gestió del servei públic	25
5.2	Sobre les limitacions de la llei LRSAL	26
5.3	Utilització dels models de gestió directa a l'Estat	27
5.4	Característiques principals dels models de gestió directa.....	28
5.5	Els criteris de remunicipalització a Valladolid.....	33
5.6	La subrogació dels treballadors i treballadores.....	37

6.	LA PROPOSTA DE MODEL DE GESTIÓ	38
6.1	Sobre la gestió directa del servei públic d'abastament de l'aigua	38
6.2	Sobre el model específic de gestió directa	39
6.3	Sobre l'estructura del model de gestió.....	40
6.4	Sobre el reglament del servei i els estatuts de l'entitat pública de gestió (EPG), encarregada de la gestió del servei públic d'aigua.....	41
6.5	Sobre els estatuts del Consell Ciutadà de l'Aigua	43
7.	MODEL DE RECAPTACIÓ DELS TRIBUTS DE L'AIGUA	45
7.1	El debat entre taxa i tarifa	45
7.2	Els tributs de l'aigua com a taxa	46
7.3	La declaració de la Taula de l'aigua en relació a las taxa com a tribut de l'aigua	48
8.	TRANSPARÈNCIA.....	50
8.1	Informació i propaganda	50
8.3	Com hem de practicar a l'empresa pública la informació i la transparència.	52
8.4	Els instruments d'intervenció.	54

1. RELAT DE SITUACIÓ

1.1 Evolució del debat polític i públic entorn la gestió de l'aigua de la ciutat de Terrassa

El servei públic de l'aigua és de titularitat i responsabilitat de l'Ajuntament, per llei¹. Mina d'Aigües de Terrassa S.A. és l'empresa privada que ha gestionat el servei a través d'una concessió de 75 anys que va finalitzar el 9 de desembre de 2016.

L'anunci de la finalització del contracte el desembre de 2016, conjuntament amb la decisió de l'equip de govern de vendre la participació d'un 4,8% de les accions que tenia l'Ajuntament de Terrassa en els actius de Mina per un valor de 1.400.000 €, va obrir els ulls i les ments d'un grup de persones actives de la ciutadania que van iniciar un procés d'investigació sobre què estava passant a la ciutat en termes d'aigua i sobre el què significa l'aigua i la seva gestió, més enllà d'obrir l'aixeta.

Al març de l'any 2014 es va crear la *Taula de l'Aigua* amb la confluència d'un grup de persones de moviments veïnals, socials, i d'altres a títol individual. Com a ciutadania activa organitzada, ens vàrem plantejar recuperar la gestió pública i directa de l'aigua, i ens adonàrem de la importància de la participació ciutadana en el procés i en la gestió.

Iniciàrem una recopilació d'informació de com funcionaven altres Ajuntaments propers com Mataró, Manresa, Olesa, Prat del Llobregat, Montornès del Vallès i d'altres més llunyans, com París, on des de fa uns anys la gestió és pública. També establírem lligams de col·laboració, amb entitats com Aigua és Vida i Enginyers sense Fronteres que des de fa temps defensen la gestió pública del cicle integral de l'aigua a tota Catalunya. Era imprescindible formar-nos.

Vam aprendre que l'aigua és un bé essencial per a la vida i que les NN.UU. la declaren un Dret Humà. Vam entendre que hem de valorar l'aigua com a bé comú enlloc de considerar-la una mercaderia i que la seva gestió no pot restar a mans del mercat, a través d'empreses privades, perquè la competència no es pot donar en un monopoli natural com és l'aigua i perquè la transparència és incompatible amb la defensa dels interessos privats.

A través de l'OCM de Terrassa (Observatori Ciutadà Municipal, organisme independent del Ajuntament), començàrem a demanar al Consistori, informació sobre la situació tècnica-econòmica de la liquidació del servei i en quin estat es trobaven les infraestructures i quins eren els bens reversibles per continuar garantint amb tota normalitat el servei de l'aigua a la ciutat de Terrassa, a partir de la fi de la concessió.

Ens vam trobar que l'Ajuntament havia confiat plenament en la concessionària, donades les bones relacions històriques, i no havia dut a terme una fiscalització tal com ha de fer el titular responsable del servei que és l'administració local. Donada l'opacitat i les dificultats que Mina posà per a donar dades imprescindibles, l'Ajuntament es va veure obligat a demanar un

---

¹ Mina està negant la titularitat del servei d'abastament d'aigua en baixa de l'Ajuntament de Terrassa quan la Llei Reguladora de les Bases de Règim Local, la declara com una competència pròpia del municipi, com també ho fa el Decret Legislatiu 2/2003 de la Llei Municipal i de Règim Local de Catalunya, en el seu art. 66.3. Entenem en conseqüència, que al titular no se li pot negar informació essencial com són les dades del padró d'usuaris o les despeses de personal personalitzades en un procés de liquidació.

informe tècnic extern a l'empresa Heras S.L., per tal de saber la situació real dels bens reversibles i no reversibles, i també va demanar un informe tècnic jurídic a la Diputació de Barcelona sobre el procés de liquidació de la concessió.

L'any 2015, l'equip de govern amb el suport de la majoria de la oposició van determinar que era complicat afrontar el procés de liquidació, només amb personal propi i van decidir contractar un Comissionat de l'Aigua. El 25 de setembre de 2015 es va nomenar per Decret d'Alcaldia, al senyor Joan Gaya, enginyer industrial, expert en la gestió de l'aigua com assessor de l'alcalde, que va comptar amb el suport de la majoria dels grups municipals. De forma quasi immediata (20/11/15), MINA va iniciar la seva guerra legal presentant un recurs contra el seu nomenament.

Després de dos anys de treball divulgatiu de la Taula i aconseguit que el tema de l'aigua estigués a l'agenda política com a tema fonamental, en el Ple del juliol del 2016, s'aprovà una moció, favorable a la gestió directa del servei d'abastament d'aigua a la ciutat, amb 20 vots a favor (PSC, TEC, ERC i CUP), 4 en contra (C's i P.P.) i 1 abstenció (PDECAT).

Al mes d'octubre de 2016, l'Ajuntament inicià un procés participatiu i deliberatiu amb l'objectiu d'informar a la ciutadania dels diferents models de gestió amb pros i contres. Es creà un Consell Editor amb la coordinació de la Sra. Itziar González, experta en processos participatius, per a gestionar totes les aportacions, opinions, informacions i crear un debat obert sobre quin seria el millor model de gestió de l'aigua. Hem de tenir en compte que per a decidir-ho, la ciutadania necessita coneixement i equanimitat, quelcom inexistent donats els mitjans de difusió i publicitat que té la Mina i que fa servir per nodrir la seva bona imatge.

MINA, amb l'objectiu d'intentar condicionar l'opinió de l'equip de govern i dels partits representats al consistori, elaborà cinc informes tècnics jurídics, durant els anys 2015 i 2016, amb els que intentà justificar la seva continuïtat en la gestió. Va oferir seguir per un període de 25 anys més, sense inversions o 50 anys més, amb inversions i amb un model d'empresa mixta, sense concurs de pública concurrència. Al·legava motius d'urgència estratègica i d'estalvi de costos per a la ciutat. En cas contrari amenaçava a l'Ajuntament demanant una indemnització de 60 milions d'euros en compensació a un suposat lucre cessant que deixaria d'ingressar fins el 2060².

---

² Aquest argument queda totalment desacreditat quan hi ha un contracte amb data d'inici i finalització, signat entre les parts:

El contracte signat entre l'Ajuntament i Mina Pública d'Aigües de Terrassa l'any 1941, estableix de forma molt clara i concisa que: "*Transcorregut el termini de setanta-cinc anys, es tindrà per amortitzat i indemnitzat el capital, les obres i instal·lacions, més les despeses originades, i en conseqüència per extingida o caducada la concessió, quedant de propietat i plena disposició de l'Ajuntament tan l'explotació d'aquesta concessió com la plena propietat de les conduccions, edificacions, instal·lacions i obres realitzades per la captació, elevació, conducció i distribució d'aigües procedents de la captació concedida a aquest Ajuntament al 1934 i tots els drets que d'aquesta explotació i propietats es derivin, sense que això suposi l'acabament de la utilització de la xarxa per part de la concessionària o empresa que la substituís, per la conducció d'aigües de la seva pertinença*". Això no comporta un ús gratuït d'aquest elements ja que s'haurà d'establir una compensació de l'ús de pas al titular, ja que només es reconeix "la utilització de xarxa".

Tenim molt recent una sentència del TSJC contra AGBAR, del març del 2016, que declara nul·la la concessió, sense concurs públic, a una empresa mixta formada per Agbar, AMB i Criteria (Caixa Bank). En el que Agbar, igual com està fent Mina a Terrassa amb una altra data, s'inclouïa com aportació al seu

Segons càlculs de l'Ajuntament l'import màxim de la liquidació estaria a prop del milió d'euros, tot i que els bens necessaris pel servei han de ser considerats en principi , tots ells reversibles, ja que fins i tot aquells aportats inicialment pel concessionari han estat substituïts i renovats, i haurien d'haver estat completament amortitzats. Per tant a priori i a criteri de l'Ajuntament, el valor real residual a finals de l'any 2016 hauria de ser 0. El mateix informe confirma que la transmissió a l'Ajuntament del *know how* (coneixement tècnic administratiu específic sobre el servei), resultarà a cost 0, atès que es considera que MINA ha adquirit aquest coneixement durant el període de concessió i que per tant la ciutat l'ha finançat amb la tarifa

És important saber que MINA està negant informació bàsica al titular que és l'Ajuntament tot i que l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades ha fet un dictamen, en data 22.03.16, pronunciant-se a favor de que aquesta informació ha de ser lliurada per la concessionària a l'Ajuntament (dades com són el llistat d'abonats, el de treballadors i els seus salaris, entre d'altres, imprescindibles per a oferir el servei).

Aquesta falta de col·laboració i l'actitud bel·ligerant de Mina està demostrant la perillositat que comporta fer tractes en la gestió d'un bé públic com és l'aigua, amb una companyia multinacional com AGBAR , que és l'accionista majoritària de MINA, en contra de l'interès general i ha obligat al Ple de l'Ajuntament a aplicar una pròrroga forçosa de 6 mesos amb l'objectiu d'aconseguir tota la informació que la concessionària es nega a lliurar i és imprescindible per la gestió

A partir del 10 de desembre, l'Ajuntament havia de disposar la propietat plena de tots els bens reversibles necessaris per mantenir amb garanties el servei d'abastament d'aigua, i com a conseqüència havia de supervisar de forma directa tota la gestió del servei, controlar l'ús correcte de les instal·lacions, de les inversions i el control de les despeses i ingressos amb la presència efectiva dins del funcionament de la empresa de dos funcionaris públics designats per l'Ajuntament .

També es preveu la realització d'una auditoria comptable econòmica, fiscal i administrativa de les despeses i els ingressos vinculats al servei. Mina ha presentat un recurs contra el procés de liquidació i la pròrroga forçosa.

Des de la Taula de l'Aigua creiem que l'Ajuntament de Terrassa, si a partir del dia 10 de desembre, Mina no ha acceptat l'aplicació dels preceptes de la pròrroga forçosa aprovada del Ple de l'Ajuntament, haurà d'actuar aplicant el ROAS, articles 254 al 259, amb una intervenció de facto de la empresa concessionària del servei, ja que Mina estarà desobeint les decisions preses en la pròrroga forçosa dels servei, d'acord amb el que es disposa l'article 254.2 : "La intervenció del servicio tendrá carácter sancionador cuando suponga una reacción de la entidad concedente frente a un incumplimiento contractual grave imputable al concesionario".

---

actiu, el dret a seguir prestant el servei fins el 2047, aclarint el jutge que un suposat dret no pot ser objecte de valoració, donat que era la AMB qui el posseïa, i Agbar era només el concessionari o gestor indirecte, fet que comportava que no el pogués incloure en el seu patrimoni.

1.2 El paper de Mina davant la situació de crisi econòmica

Mina ha anteposat els beneficis empresarials a la situació de crisi econòmica de les famílies. La crisi començà el 2008 i fins el 2013 no hi va haver control sobre els talls de subministrament ni cap tarifa social.

Mina continua tallant l'abastament d'aigua a famílies en situació social i econòmica precària, tal com ha denunciat recentment la PAHT, incomplint el protocol de l'Aliança contra la pobresa energètica, signada entre l'Ajuntament i Mina³.

Hem de denunciar la campanya enganyosa enviada als clients via factura, informació parcial i interessada sobre la tarifa social de l'aigua que segons Mina garanteix un conjunt de mesures perquè les famílies amb escassos recursos puguin fer front al pagament de la mateixa i garantir que l'aigua arribi a tothom. De la informació rebuda es pot entendre que Mina ha atorgat entre els anys 2013 i 2015, bonificacions i ajuts per un import de 101.154 € .

El que no explica Mina és que a la pràctica, l'Ajuntament paga el 90 % d'aquests 101.694 € i Mina només paga el 10 %, fet que comporta que sigui per la via de la tarifa social o per la dels Serveis Socials de l'Ajuntament que es faci front als rebuts impagats de famílies. La concessionària fa un mínim esforç econòmic que no li afecta en res al seu marge de beneficis.

El fons d'aquesta tarifa social és subvencionada amb aportacions de 40.000 €/anuals per part de l'Ajuntament i 30.000 /anuals per part de MINA, uns 70.000 € a l'any . Si els sumem, en tres anys s'haurien d'haver destinat a fins socials un total de 210.000 € i se n'han gastat menys de la meitat: 101.694 €. La pregunta és obvia: no hi havia a Terrassa prou famílies amb escassos recursos per destinar la totalitat de les ajudes?.

La resposta: El reglament per acollir-se a la tarifa era tant estricte que moltes famílies amb situació econòmica precària no se'n van poder beneficiar. Posteriorment i davant les queixes de la Taula, l'Ajuntament el va modificar per fer-lo més accessible, encara que no se n'ha fet la difusió necessària a la població.

1.3 La informació i la transparència a l'empresa privada

Les relacions entre l'empresa Mina Pública d'Aigües de Terrassa i l'Ajuntament ve marcada pels condicionants històrics en que es va fer la concessió del servei. D'una banda una primera associació de vilatans a la que l'Ajuntament atorgà l'abastament i que es posaren d'acord per a portar l'aigua de les mines. De l'altra, la situació de post guerra que marcà com a qüestió determinant les necessitats d'aigua per abastir la indústria i les relacions dels sectors econòmics amb l'administració del moment. L'afinitat al regim i la submissió en última instància al poder constituït marcaren les decisions futures. Poder que s'expressà a través de les famílies benestants de l'època.

---

³ La PAHT també denuncia que no hi ha hagut mai dades reals sobre els talls de subministrament de l'aigua als habitatges de Terrassa. Segons la informació que disposa l'Ajuntament, del 2008 al 2013 es produïen 4.000 talls d'aigua anuals, sense especificar les característiques dels edificis, ni si es tractava d'habitatges, locals o empreses.

Darrera d'una primera declaració formal d'intencions per obtenir la concessió es posà de manifest que l'interès final fos fer de l'aigua negoci. La seva genealogia (la burgesia industrial) per tant, marcarà el comportament mercantilista durant tot el període concessional. Les relacions de confiança entre el sector econòmic i l'administració es prolongaria en la manera de fer mes enllà del període franquista.

Durant el període post franquista continua sense cap alteració de pes en les relacions Ajuntament i l'empresa. No hem de menysprear que el batlle de la ciutat ocupava un càrrec al consell d'administració i era Patró d'honor de la Fundació de Mina.

Les recents declaracions de l'exalcalde Sr. Royes al diari local posen de manifest fins a on es tenia i es té consciència dels valors de l'aigua i de la seva relació mercantilista. També de les relacions entre administració i empresa: Quan avui contemplo el tracte d'enemic públic que sestà donant a "la nostra" empresa de subministrament d'aigua, no puc evitar mirar enrere i recordar la nostra historia...Fer una societat mixta entre l'Ajuntament i l'actual empresa gestora seria per mi, la solució natural a aquest moment de canvi⁴.

Les relacions de govern a l'ombra no han deixat mai de ser interferides per aquesta relació de les famílies amb el poder establert. Ben al contrari ha sigut per la població, que sempre ha format part de la il·lusió del canvi i mai s'ha apostat per la seva participació com a subjecte polític actiu. Només uns quants han format part de les persones informades i han participat del coneixement i de l'actuació de l'empresa. Des de l'etapa dels ajuntaments de la transició fins a l'últim mandat ningú ha posat en qüestió la gestió del servei.

La informació, la transparència i la participació ciutadana en els afers de l'aigua no han existit mai. Fora de dades que podríem qualificar de macro econòmiques, de grans números, no s'ha donat cap dada detallada. Així ho han posat de manifest els escassos informes d'intervenció per part de l'ajuntament. En resum tot s'ha basat en "relacions de confiança".

Els elements que intervenen en l'abastament com les inversions, el finançament associat, els projectes de desenvolupament, la quantitat de personal adscrit al servei, la contractació al mercat secundari, etc., han estat a la pràctica matèria reservada de l'empresa i mai van ser traspasats a l'administració com a titular del servei.

Si l'arribada de la democràcia imposà un canvi en la manera de fer, aquest no va ser mes que aparent. Es va continuar deixant fer a pesar dels reiterats intents de l'empresa per apropiarse de la concessió d'abastament atorgada a la ciutat. La vella concessió franquista, es reformulà en funció de les noves normes i lleis que el període del 78 inaugura. Malgrat les noves normes establertes com el ROAS (Reglament d'Obres Activitats Serveis dels ens locals), el Reglament del Servei d'Abastament i Sanejament i d'altres, que aprofundirien i sustentarien en legalitat la informació i la transparència res ho va fer canviar. La informació va continuar sent d'elaboració pròpia de l'empresa i "assimilada" per l'administració.

A l'any 1994 es posà en marxa la Comissió Tècnica de l'Aigua. A través d'aquesta, es començà a visualitzar la falta de documentació i rigorositat dels informes que s'elaboraven per a justificar preus e inversions. Informes que posaven a la llum pública com i qui feia l'anàlisi, qui justificava a final de comptes les inversions a fer i les pujades de tarifes. L'administració per relacions de

---

⁴ Manuel Royes. *Amb diàleg si hi ha ganes s'avança*. Diari Terrassa, 16/09/25.

confiança mai va posar els mitjans per fiscalitzar la concessionària, el resultat el patim avui. Altra forma de no tindre que informar, ni d'haver de donar dades per part de Mina-Agbar, era acollir-se a la "pujada automàtica de preus", l'aprovació directa de les noves tarifes de l'aigua per part de la Comissió de Preus de Catalunya. Els càlculs establerts per la companyia en torn a les inversions, els beneficis i la revisió de tarifes, modificant paràmetres de càlcul al llarg del temps, han servit al final de comptes, per a respondre als marges de beneficis anuals establerts pels accionistes. Només en els últims 5 anys de la concessió, se'ls hi van parar alguna vegada els peus a la concessionària, davant les abusives propostes de pujades de preus.

El procés de finalització de la concessió posat en marxa amb la signatura al novembre del 2001 del Conveni de Reversió entre l'Ajuntament de Terrassa i Mina Pública, havia de conduir a una correcta liquidació dels bens al final de la concessió de 75 anys. Havia de servir per obtenir tota la informació, fiscalitzar els actius que s'haurien de retornar a la ciutat a cost zero i per retornar a la ciutadania el coneixement del sistema de gestió. La comissió de seguiment i fiscalització que formant part dels acords dels conveni s'havia de crear, mai es va formalitzar. Aquells acords no van passar de ser un acte testimonial com ha posat de relleu la situació en la que a dia d'avui ens hi trobem.

Es a partir de l'anterior mandat quan des de l'administració es marca la tasca de posar una mica d'ordre en allò que 14 anys abans s'havia d'haver anat fent. Es recollien actuacions com "analitzar i definir quina és la modalitat de gestió òptima del cicle de l'aigua a la nostra ciutat i quines haurien de ser les millores de qualitat necessàries en el futur"⁵ i un pla de treball de 20 punts sobre la finalització del servei, que es treballava des de Medi Ambient amb la col·laboració de la Diputació de Barcelona. Tot això sense un posicionament clar de cap a on es volia anar per part del govern de la ciutat.

Podem afirmar que la imminència de la fi de la contractació i la demanda d'informació i participació per part de la societat civil al final de 2013 determina un canvi de rumb en la gestió de l'aigua. Si bé l'organització ciutadana ha trobat voluntat de diàleg per part de l'administració d'en Jordi Ballart, podem resumir dient que a la pràctica van trobar totes les mancances arrossegades durant dècades i produïdes pel funcionament basat en la confiança. Ha sigut el pla de treball i els estudis encarregats al mandat passat a auditors externs els que comencen a fer un primer dibuix de la situació de la concessió. Aquests primers encàrrecs, la contractació del comissionat i dels serveis de reforç per a la liquidació de la concessió han començat a posar llum, amb totes les traves imaginables, als actius i a la gestió de la concessionària. A la manipulació, l'engany mitjançant la propaganda i la col·laboració dels mitjans de comunicació lligats per les dependències econòmiques dels mateixos mitjans. Tota la història de les relacions amb aquesta companyia, no ha fet mes que demostrar la incompatibilitat de posar a aquests monopolis privats, en bens comuns com son l'aigua i altres assumptes públics.

Ha sigut a l'última etapa, que des de diferents fronts i a traves de l'experiència, s'ha posat en qüestió la forma de fer de 75 anys de Mina. L'empenta social de col·lectius de ciutadans i ciutadanes a tot arreu del país demanant informació, participació i control dels serveis públics i

---

⁵ Conveni entre l'Ajuntament de Terrassa i Mina Pública d'Aigües de Terrassa, per a determinar el fons de reversió de la concessionària i d'altres aspectes lligats a la finalització de la concessió del servei municipal d'abastament d'aigua.

en especial de l'aigua, ha produït una onada també a Terrassa, que ha marcat el canvi d'actitud per part de la gran majoria de regidors del govern local.

Podem afirmar que el procés "d'informació i participació" ciutadana en aquesta concessió s'ha limitat a l'enviament als abonats de la factura de l'import pagat en el consum trimestral. Avui podem afegir que fa temps que esta sent aprofitada per a introduir propaganda de l'empresa als domicilis dels abonats. Poca menció hem de fer de la web de l'empresa, que es limita a mostrar informació corporativa de la concessionària.

1.4 Els objectius de la Taula de l'Aigua en aquests processos

Els objectius de la Taula de l'Aigua son: Caminar cap a l'empoderament ciutadà en l'àmbit de l'aigua, es a dir, recuperar la capacitat de co-gestió i decisió pública sobre aquest bé comú.; obrir espais de diàleg i coneixement que facilitin la participació de la ciutadania en el bon govern del servei i impedir l'aprofitament del comú per a interessos privats.

Per a caminar cap a aquesta fita entenem que l'hem d'acompanyar amb coneixement i per tant, amb la informació i la transparència necessàries. Dues coses que com ja veiem es fan imprescindibles pel control del servei, per a garantir la continuïtat de la gestió directa, i per la construcció d'eines que donin lloc a una acurada participació i control ciutadà de l'aigua a casa nostra.

La participació no es pot limitar a controlar ingressos i despeses de la gestora. Es tracta a mes, de fer-nos conscients del cycle integral de l'aigua i per tant proposar i actuar en tots els fronts. A traves de creació dels espais, d'invitació d'actors interessats, de l'intercanvi, de la cooperació i la coresponsabilitat. És amb la suma de totes, que es podrà caminar cap a els objectius assenyalats a la "Carta de l'aigua de Terrassa".

2. ELS MOTIUS PER UNA GESTIÓ DIRECTA

2.1 La privatització dels serveis com assalt als béns comuns

La privatització dels serveis públics ha estat una constant des de l'extensió de les polítiques del anomenat Consens de Washington⁶ que van utilitzar la crisi del deute dels anys 80 per a imposar la privatització de serveis públics com a condició als processos de renegociació del deute. Sota el lideratge del Fons Monetari Internacional (FMI)⁷ i la pressió dels creditors reunits en el Club de París, es van redactar durant dècades els memoràndums de renegociació del deute en els quals es van concretar aquestes mesures, que no han estat modificades amb els anys i que han tingut el seu últim episodi en la fallida de Grècia.

Aquest procés d'assalt als béns comuns ha estat acompanyat de l'extensió de certs mites sobre la supremacia de la gestió privada, que han estat inoculats durant dècades i es mantenen instal·lats en la població, immobilitzant-la davant els processos de desmantellament dels serveis públics.

⁶ *Del Sud al Nord: Llarga vida al Consens de Washington* <http://bloc.odg.cat/anticooperacio/del-sud-al-nord-llarga-vida-al-consens-de-washington.html>

⁷ *70 años desde la creación del FMI* <http://www.odg.cat/es/blog/70-anos-desde-la-creacion-del-fmi>

Tramo de població	(%)				
	Gestió directa	Concesión/C oncierto	Mancomunidad/ Consorcio	Entidad supramunicipal	EATIM
Entre 1 y 1.000 h.	61	21	10	3	5
Entre 1.001 y 5.000 h.	47	39	11	2	1
Entre 5.001 y 20.000 h.	21	64	12	3	0
TOTAL	48	36	11	2	3

Taula 2.1 Forma de prestació del servei de proveïment domiciliari d'aigua potable per tram de població.
Font Tribunal de Comptes 2011.

Però la privatització dels serveis no es justifica en una millora en l'eficiència i qualitat dels serveis privats, les experiències viscudes en el sector de l'electricitat, les telecomunicacions i l'aigua ho desmenteixen. La privatització està relacionada bàsicament amb l'existència d'oportunitats de negoci, amb les pressions exercides de forma permanent pels poders econòmics i financers i amb l'acció de polítics que consideren la gestió de serveis com un problema i no veuen inconvenient en desprendre's d'aquests durant dècades, a canvi d'esbandir algun deute, o d'algun cànon que els ajudi a guanyar les següents eleccions. Són processos en els quals el xantatge i la corrupció poden fer la seva aparició⁸.

En un informe del Tribunal de Comptes sobre fiscalització del sector públic⁹ local en municipis de menys de 20.000 habitants, s'observa que el 48% dels ajuntaments opten per una gestió directa i el 36% per un concert o concessió. Observem que a l'augmentar la població, és a dir a l'incrementar-se les economies d'escala, disminueix la preferència per la gestió pública i augmenta la privatització dels serveis. No trobem justificació per que els serveis públics siguin eficaços per a gestionar serveis sense opcions de negoci, i quan el negoci és possible les administracions públiques passin a ser ineficients, entenem que és un mite que la gestió dels serveis públics és ineficient quan es poden generar beneficis. Entenem que és una manipulació interessada que no es justifica en la realitat.

De fet en apartats posteriors analitzarem amb més detall la situació i observarem que en una visió de conjunt, aquesta apreciació inferida d'una anàlisi dels municipis de menys de 20.000 habitants no es manté quan analitzem la totalitat dels municipis, i contràriament al que pot semblar l'increment de les economies d'escala contribueix a l'afirmació de la gestió directa.

Segons les enquestes de l'Associació Espanyola de Proveïments d'Aigua i Sanejament (AEAS), en referències de R. Tamames¹⁰, el 50 % de la població és abastida mitjançant formes de gestió pública directa de l'aigua, el 40 % mitjançant empreses públiques locals i el 10 % directament per les administracions locals, el 15 % s'abasteix a través d'empreses mixtes, per tant també dependents de les administracions locals, i el 35 % ho fa mitjançant empreses privades, per tant, podem afirmar que a Espanya el 65 % de la població s'abasteix a través de formes de gestió directament dependents de les administracions locals. Per tant la gestió directa no és una anomalia, sinó una normalitat.

⁸ David H. *Corruption and public services*. Public Services International Research Unit, 2012

⁹ Tribunal de Cuentas. *Informe de fiscalización del sector público local*, nº 1.010, ejercicio 2011.

¹⁰ R. Tamames. *Gobernanza y gestión del agua: modelos público y privado*. Bresca editorial, 2015

2.2 El mite de la superioritat de la gestió privada

La suposada superioritat de la gestió privada dels serveis públics sobre la gestió pública és un mite¹¹. Darrere de la frase “allò públic és ineficient mentre que el privat funciona”, s'amaga, com s'ha indicat avanç, una estratègia d'assalt dels interessos privats als béns comuns, no per una suposada millora en l'eficiència del servei, sinó per la immensa capacitat d'aquest de generar beneficis.

Sense evidències a partir del Tribunal de Comptes

En l'informe del tribunal de comptes indicat, en l'anàlisi de les condicions de prestació dels serveis públics municipals en el servei de proveïment domiciliari d'aigua potable, en els municipis de població inferior a 20.000 habitants, s'arriben a algunes conclusions sobre l'eficiència d'aquesta prestació.

	(euros/hab.)					
Promedio de coste por habitante	Gestión directa	Concesión/Concierto	Mancomunidad/Consortio	Entidad supramunicipal	EATIM	Total
Entre 1 y 1.000 h.	50,20	64,45	39,13	45,34	37,22	50,58
Entre 1.001 y 5.000 h.	37,26	49,37	69,73	--	--	41,23
Entre 5.001 y 20.000 h.	46,69	51,77	81,31	--	--	52,18
TOTAL	44,10	53,67	63,06	45,34	37,22	46,83

Taula 2.2 Valor mitjà del cost per habitant del servei de proveïment domiciliari d'aigua potable, per formes de prestació. Font Tribunal de Comptes 2011

Sobre el cost del servei. S'observa que aquest tendeix a disminuir en la mesura que augmenta la població. Però en tots els casos el cost a través de concessió privada és superior al de la gestió directa, com a terme mitjà en un 21,7%, i en un 10,9% per als municipis més grans

Comparativa de preus entre Terrassa i Sabadell. Si comparem el marge de beneficis que ha obtingut MINA amb la veïna Aigües de Sabadell, amb facturacions i negoci molt similars, al voltant dels 22 milions d'€, durant el període 2008 al 2013, en plena crisi econòmica.

MINA va obtenir en aquest període de sis anys, uns beneficis bruts d'un 10 al 12% anual amb un total de 13,8 milions d'euros, mentre que Aigües de Sabadell, va obtenir uns beneficis al voltant del 6 % anual, obtenint només 7,32 milions d'euros, o el que és el mateix, els beneficis obtinguts per Mina són un 47 % superiors dels obtinguts a Sabadell.

Comparativa d'increment de tarifes i pujada d'IPC. El preu de les tarifes de l'aigua a Terrassa s'han incrementat des del 2003 al 2014. El primer bloc creix un 73% i el segon un 64,11%, una mitjana de 68,55%, i un 5,71 % anual. Mentre els IPC corresponents al mateix període a Catalunya, van pujar un 26,4 %. L'increment en el rebut de l'aigua imputat per Mina Pública de Terrassa S.A. és un 42,15 % superior que l'IPC.

¹¹ 11 Mitos sobre la crisis. Mito 4: "lo público es ineficiente mientras que lo privado funciona"
<https://www.eii.uva.es/mitos/>

Sobre eficiència en la gestió. L'informe presenta dos indicadors en aquest sentit, les inversions mitges realitzades en el servei són un 18,3% superiors en la gestió pública enfront de la gestió privada, el que dona com resultat una millora en l'eficiència de la xarxa de distribució, que presenta unes pèrdues mitges en el cas de gestió directa d'un 20%, enfront del 26% com a mitjana per a la gestió privada, és a dir, les pèrdues en la gestió privada són per terme mitjà un 30% superiors que en la gestió pública, per a aquest tipus de municipis.

(euros/hab.)		
Forma de gestió (1)	Promedio de % pèrdues s/ suministrada	Inversió mitja per habitante
Gestió directa	20	11,55
Concesión/ Concierto	26	9,76
Mancomunidades/ Consorcios	26	7,00
Entidad supramunicipal	28	14,35
EATIM	--	--
TOTAL	24	10,20

Taula 2.3 Pèrdues en el subministrament d'aigua per forma de gestió i inversió mitja per habitant. Font Tribunal de Comptes 2011

Sense evidències a la literatura científica

La reducció de costos és normalment esgrimida com a principal benefici en els processos de privatització i l'amenaça de l'increment de preus és esgrimida com amenaça en els processos de remunicipalització.

Malgrat això, aquestes amenaces semblen no tenir fonament. Un estudi desenvolupat entre el Departament de Política Econòmica de la Universitat de Barcelona en col·laboració amb la Cornell University (USA)¹², en el qual han estat revisats tots els estudis econòmics publicats sobre gestió de l'aigua i residus des de 1970, conclou que no es pot establir un vincle entre la privatització i els estalvis de costos, bàsicament perquè es tracta de mercats en règim de monopoli on la competència està absent.

“El fet que la gestió privada no hagi assolit estalvis de costos consistents en aquests dos importants sectors (que tenen àmplia experiència en la privatització), testifica la insuficiència de marcs teòrics basats principalment en suposicions sobre competència i propietat... Els estalvis de costos depenen fonamentalment de la naturalesa dels mercats de serveis públics, de les característiques del propi servei, de la dimensió geogràfica del mercat en el qual se situa la ciutat i de l'estructura industrial del sector. No existeix una elecció òptima sistemàtica entre la producció pública i privada, pel que els ajuntaments han d'abordar el tema d'una manera pragmàtica”.

Sense evidències en els estudis d'anàlisi d'indicadors

Estudis realitzats sobre la relació, o la correlació que existeix entre les formes de gestió dels serveis públics i l'eficiència d'aquests serveis públics municipals, no permeten afirmar que existeixin evidències de millora en aquesta eficiència amb els processos d'externalització. A

¹² Germà B., Mildred W. *Does privatization of solid waste and water services reduce costs? A review of empirical studies.* Resources, Conservation and Recycling 52 (2008).

aquesta conclusió s'arriba en la publicació *Formes de gestió i eficiència dels serveis públics municipals*¹³, de Factoria d'Idees.

“La naturalesa econòmica de les activitats relacionades amb la gestió de l'aigua en les ciutats, restringeix d'una manera evident les possibilitats de crear entorns competitius en els quals la pròpia rivalitat empresarial imposi la disciplina necessària en les societats de la indústria. Per a Megginson i Netter (2001), defensors dels processos de privatització, la justificació de la privatització és menys consistent en mercats de béns públics i en escenaris de monopoli natural on els factors de competitivitat són més febles. A més, la gestió pública no es mostra necessàriament com una opció menys eficient que la privada i existeix un consens generalitzat sobre que en un sector com el de l'aigua un simple canvi en la propietat de l'empresa no garanteix una major eficiència (Lynk, 1993; Shaoul, 1997; Ashton, 2000a).

En entorns tradicionalment considerats com no competitius, els guanys d'eficiència semblen estar més relacionats amb els nivells de competència que pugui introduir el canvi regulatori associat al procés privatitzador que al mer canvi de titularitat (Kay i Thomson, 1986; Vickers i Yarrow, 1988). Per a Littlechild (1986), atès que el sector del proveïment i sanejament d'aigües reuneix per excel·lència les característiques del monopoli natural, la privatització necessàriament requereix de l'establiment d'un model regulatori de caràcter permanent. Per tant, ja recaigui la gestió sobre mans públiques o privades, en sectors com el de l'aigua, són necessaris una regulació i un control que marquin pautes de comportament i corregeixin procediments allunyats d'una conducta eficient i respectuosa amb l'interès públic”.

2.3 La gestió privada és una barrera a la promoció de la ciutadania

Quin paper han de jugar les entitats socials i la ciutadania en general en la gestió dels serveis públics?, en aquests moments no solament es posen en qüestió els suposats beneficis associats als processos de privatització, sinó que es reclama capacitat d'innovació en les noves formes de gestió o cogestió dels serveis públics.

En aquest sentit la gestió dels serveis públics haurien de ser vistos amb la perspectiva de la ciutadania, la millora de la gestió pública ha de ser orientada no solament per l'efectivitat i l'eficàcia, sinó també per al combat de l'exclusió social i el desenvolupament de la inclusió¹⁴, ajudant a l'empoderament de la ciutadania, creant canals i eines per a una efectiva participació en la gestió pública. Involucrant als funcionaris i treballadors, a la ciutadania i als diferents actors, tant en la planificació com en el disseny i prestació dels serveis, i en definitiva hauria de revaloritzar-se la funció pública.

La participació ciutadana pot incorporar importants capacitats d'iniciativa, proposta, assessorament, pot fer efectiu el control social sobre la gestió, i pot millorar els nivells de satisfacció i cobertura de necessitats ciutadanes, però per a això és necessària una transformació interna i radical de la gestió municipal.

¹³ *Formas de gestión y eficiencia de los servicios públicos municipales*. Factoría de ideas, 2013

https://www.centrodeestudiosandaluces.es/datos/factoriaideas/IFO11_13.pdf

¹⁴ Leopoldo F. *Modelos de gestión de los servicios públicos locales y mecanismos de cohesión social y solidaridad interterritorial en España*. Factoría de ideas 2009.

https://www.centrodeestudiosandaluces.es/datos/factoriaideas/IFO04_09.pdf

Els processos de remunicipalització, la recuperació del control sobre la prestació de serveis bàsics és essencial perquè aquests puguin ser interpretats com a propis, i no com a externs i aliens al control i participació de la ciutadania, i és imprescindible per a la creació de capacitats que facin possible la planificació i la fiscalització del servei. L'abandó que s'ha produït en l'Ajuntament de Terrassa respecte al control del servei, és qüestionable, però és a la vegada un resultat comú en els processos d'externalització.

2.4 La internalització del servei abastament d'aigua de la ciutat no comporta cap risc econòmic per a l'Ajuntament de Terrassa

Els vents de la remunicipalització bufen per tot el món com a resposta a l'efecte de la privatització, el tall de serveis als més pobres, a les ineficiències en el funcionament del servei, l'opacitat i falta de transparència en la prestació del servei com pràctica habitual, i en general a la gestió com un negoci d'un servei entès cada vegada més com un bé públic i un dret.

La remunicipalització funciona. De l'estudi de casos¹⁵ de processos de recuperació del servei es desprenen experiències i conclusions que permeten afirmar que la recuperació de serveis privatitzats és possible i desitjable. Es demostra que la propietat i l'administració dels serveis d'aigua poden transferir-se del privat al públic amb escassa interrupció del servei i amb resultats extremadament positius. En cada cas l'entitat remunicipalitzada va oferir serveis més equitatius, més transparents i més eficients que el proveïdor privat que la va antecedir, amb més qualitat en el servei i millor sostenibilitat a llarg termini.

La llei obliga a demostrar que la municipalització d'un servei a través d'una empresa municipal esdevé una gestió més sostenible, eficient en termes de rendibilitat econòmica i "social", i en la recuperació de la inversió que altres formes de gestió directa i indirecta.

Hem de fer palès que els resultats dels informes obtinguts sobre la situació econòmica i financera de MINA, indiquen que és una empresa sense deutes, i fins i tot, té tresoreria en inversions financeres i immobiliàries. Veiem-ho:

- a. Té amortitzades totes les inversions amb els ingressos procedents de les tarifes.
- b. Mina està obtenint uns beneficis d'un 10 % de les despeses d'explotació, més un 6 % de la compra d'aigua, més un % superior en 1,75 punts a l'EURIBOR, de tot el capital invertit. (Anomalia que s'hauria de posar en qüestió).
- c. També s'han d'afegir els beneficis de les obres i serveis subcontractats a empreses vinculades al grup empresarial, que pel seu caràcter privat desconexem.
- d. Al llarg dels anys les inversions dineràries inicials dels seus socis han estat generosament remunerades amb el constant repartiment de dividendes. Aquesta partida la podríem estalviar.
- e. Els beneficis anuals nets, atribuïts a Terrassa, superen el milió i mig d'€.

¹⁵ Martin P., David A. *Remunicipalización: El retorno del agua a manos públicas*. Transnational Institute, Ámsterdam, 2013. <http://www.municipalservicesproject.org/es/publication/remunicipalizacion-el-retorno-del-agua-manos-publicas>

- f. L'Ajuntament de Terrassa té atorgat el dret d'extracció directe de l'aigua en alta, des d'Abrera, fins l'any 2060. Fet que comporta que la compra d'aigua sigui un 24 % més barata, que si ho fes comprant-la a ATLL.
- g. Com aspectes a millorar, MINA té unes pèrdues d'aigua del 21 %, quan tenim exemples millors en la gestió pública per un període similar d'anys, com és el cas d'Aigües de Mataró, amb unes pèrdues del 8 % i segueixen intentant reduir-les. En data d'avui a Terrassa encara té uns 218 quilometres d'una obsoleta xarxa de fibrociment (uralita) que s'haurà d'anar substituint progressivament en un període llarg de temps.
- h. Com a garant de la conservació del coneixement la llei preveu la subrogació de tota la plantilla de MINA, adscrita a Terrassa, amb el manteniment per llei, de tots els drets socials i econòmics establerts pel conveni vigent. Les seves tasques són indispensables i s'han de continuar fent.

Podem concloure que no comporta cap risc recuperar la gestió de forma directa: els diners per a la sostenibilitat provenen de les recaptacions a través del rebut que paguen els usuaris i li podem estalviar els dividendes que ja no s'haurien de repartir.

2.5 La fiscalització del servei prestat per empreses multinacionals és impossible

La fiscalització de la gestió del servei de l'aigua en règim de concessió a empreses privades multinacionals és impossible. Els operadors privats gestionen el servei amb opacitat informativa, conscients de que la informació és poder i de que aquesta opacitat fa dependents als ajuntaments. Els contractes privats solen ser documents secrets, incompatibles amb la materialització del principi de rendició de comptes. Es pot consultar una argumentació extensa sobre aquest tema en el document, *Per què l'aigua és un servei públic: destapant els mites de la Privatització*¹⁶, un treball de la Unitat internacional d'investigació dels serveis públics (PSIRU).

“En 1999, la ciutat de Berlín, fent cas omís de l'oposició ciutadana, va privatitzar els serveis d'aigua per a poder saldar deutes. Va vendre el 49,9% de la companyia al consorci format per la multinacional francesa Veolia i l'alemanya RWE, les quals van exigir que se'ls garantissin, per escrit, uns guanys substancials. L'Ajuntament va donar el seu vistiplau, mantenint-se en secret el contracte. En 2011, veient com els preus havien pujat més d'un terç per sobre de la inflació, un col·lectiu de defensa va obligar a la convocatòria d'un referèndum, el resultat del qual va oferir una àmplia majoria a favor de fer públic el contracte. Al gener de 2012, l'organisme de Competència alemany va sentenciar que el contracte incomplia la Llei de competència alemanya i l'empresa havia de reduir preus un 19%”.

2.6 La maximització del benefici i la manca d'ètica

És conegut el creixent conflicte en la resolució de la concessió a Mina de la gestió de l'aigua pública a Terrassa, i la deriva cap a un procés de judicialització de qualsevol de les decisions municipals.

¹⁶ PSIRU. *Por qué el agua es un servicio público: destapando los mitos de la Privatización*. PSIRU, Business School, Universidad de Greenwich, 2012.
https://redaguapublica.files.wordpress.com/2012/09/1209_porque-el-agua-es-un-servicio-pc3bablico_es.pdf

L'Ajuntament, més enllà de l'estudi en curs sobre la interpretació del contracte i els drets i deures de les parts, ha elaborat un informe jurídic que aborda la qüestió de la naturalesa jurídica del contracte i la titularitat del servei, arribant a la conclusió que ens trobem davant d'un contracte de gestió servei públic, on la realització de l'obra és un element necessari però merament instrumental, i que l'Ajuntament és titular del servei, sense monopoli. Així, l'abastament d'aigua potable a la ciutat és un servei públic establert mitjançant el contracte de concessió del 1941, que coexisteix actualment amb altres activitats de subministrament d'aigua al municipi, com per exemple la Cooperativa Els Amics, Aigües de Les Fonts, o Aigües de Matadepera.

Mina ha proposat a l'Ajuntament com única alternativa basada en quatre dictàmens, tres de Tornos i Abogados i un de Arturo Caparrós, assolir un acord per prorrogar la concessió actual o per constituir una societat de capital mixta, amb participació i durada tal que pugui absorbir la quantia de la indemnització (25 0 50 anys), sense necessitat d'efectuar cap despesa dels pressupostos públics ni cap increment extraordinari de la tarifa, i indicant també quina tramitació ha de seguir aquest procediment en el marc de la normativa vigent. En cas contrari amenaça amb seguir sense reconèixer la titularitat de l'Ajuntament en els drets de captació al riu Llobregat i una indemnització de més de 60 milions d'euros.

La sentència 126/2016 del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya que anul·la la concessió a Agbar per 35 anys de la gestió en baixa a l'AMB, que afecta a 23 municipis, afirma que no es van respectar els principis que regulen la contractació pública i que no es va justificar adequadament l'absència de la pública concurrència en el contracte de licitació. No admet arguments com: l'exclusivitat de drets històrics i raons econòmiques i tècniques, que la justifiquin.

Si fem un paral·lelisme d'aquesta sentència amb l'argumentació de Mina per incitar a l'Ajuntament de Terrassa que incompleixi la Llei de Contractació, veurem que la història es repeteix: són les mateixes raons les que volen "condicionar" en aquest cas, la decisió majoritària de les nostres representants per liquidar una concessió que ha durat 75 anys i iniciar un nou repte històric amb una gestió directa de l'administració local.

Entenem que aquest procés de judicialització posa de manifest la pèrdua de sentit de servei públic de la concessionària, i creiem que l'Ajuntament, en cap cas, ha de fer un pas enrere davant de les amenaces de judicialització. Estaríem posant en qüestió i soscavant els principis fonamentals de la democràcia. Es mes, entenem que aquestes amenaces son ja un motiu suficient per repensar el model de gestió, davant de l'incompliment d'un principi bàsic de comportament ètic, de confiança, de responsabilitat social i de respecte per l'interès general.

2.7 Canviar a una gestió pública directa del servei de l'aigua és necessari

Cal una transició en el model de gestió. Indiquem a la taula alguns aspectes a canviar o millorar.

GESTIÓ PRIVADA O MIXTA	GESTIÓ PÚBLICA
Opacitat: manca de control públic efectiu	Transparència /participació ciutadana: Rendició de comptes anual i participació en decisions estratègiques cycle integral de l'aigua
Repartiment de beneficis	Més recursos per inversions en xarxa distribució, millora qualitat i gust, nous filtratges, clavegueram...
Aigua mercaderia	Aigua bé comú
Obres adjudicades a empreses del grup	Obres adjudicades amb pública concurrència
Cobrament preus privats: opacitat sobre costos i aleatorietat dels increments de preus.	Cobrament amb taxes: control directe sobre ingressos i despeses i pressupost equilibrat.
Objectiu: maximització beneficis	Objectiu: servei amb cura medi natural i medi social.
Tarifa social-aigua caritat.	Tarifa per trams amb un mínim vital garantit universal i possibilitat de tarifes especials per al petit comerç i petits locals. No més talls d'aigua, aigua dret humà

Taula 2.4 La transició en el model de gestió. Millores a introduir.

3. PRINCIPIS EN LA GESTIÓ DE L'AIGUA PÚBLICA DE LA CIUTAT.

Els ciutadans de Terrassa tenen una responsabilitat compartida en l'ús de l'aigua d'una manera democràtica i transparent, socialment justa i ambientalment sostenible. Un servei d'aigua potable i un sistema de sanejament d'alta qualitat a la ciutat són igualment importants, així com la protecció de la natura, els recursos naturals i una adequada administració de l'aigua subterrània. Els següents principis constitueixen el marc per portar a terme aquest objectius.

3.1 L'Aigua com a Dret Humà

Principi de dret d'accés

L'accés a l'aigua potable i al servei de sanejament bàsic és un dret humà fonamental i, com a tal, ha de d'estar garantit a tota la ciutadania. Cap persona ha de veure's privada de l'accés a l'aigua per motius econòmics.

Principi de preu just

En la fixació del preu del recurs, s'han de tenir en compte els principis d'igualtat, d'equitat, de capacitat econòmica i de justícia social i ambiental, afavorint l'estalvi en l'ús, a través d'una tarifa/taxa per blocs progressiva.

3.2 L'aigua com a servei públic

Principi de gestió pública

L'aigua és un bé comú i l'abastament d'aquesta és essencial per a la vida, el seu subministrament es troba entre les tasques essencials de l'administració i la seva gestió ha de ser pública i directa. L'aigua no pot esdevenir una mercaderia ni un negoci.

Principi de qualitat de l'aigua

No és suficient que l'aigua sigui apta per al consum humà, s'ha de garantir un servei d'alta qualitat, suficient perquè s'estengui la cultura de l'ús de l'aigua de l'aixeta i no es justifiqui el seu consum envasat.

Principi de sostenibilitat del cicle integral de l'aigua

Garantint i millorant la conservació dels recursos hídrics, dels aqüífers, dels ecosistemes i de les aigües superficials i subterrànies, minimitzant la utilització dels recursos, evitant la contaminació, reutilitzant les aigües depurades, adequant la qualitat als usos i millorant la captació i ús d'aigües pluvials, optimitzant els sistemes de rec, evitant les pèrdues i el seu malbaratament, i utilitzant les millors tecnologies disponibles en la seva captació, distribució, utilització i tractament.

Principi de nova cultura de l'aigua

La cultura de l'aigua, en la seva dimensió social, política i tècnica, és un element essencial per a una gestió sostenible i un ús responsable, i es defineix a través de la informació, el coneixement, els valors, les actituds i els compromisos, en relació a la gestió i ús d'aquest recurs. I, per tant, ha de formar part de les preocupacions, les estratègies i els plans d'actuació.

Principi de treball en xarxa

La gestió del servei ha de millorar de manera permanent, i ha de saber integrar tota la intel·ligència col·lectiva que es pot desenvolupar a través de xarxes de col·laboració local, entre les persones, actors i agents de la ciutat que poden contribuir a aquesta millora, participant activament i impulsant la creació de xarxes de transferència de coneixement i bones pràctiques, entre ciutats, universitats, agents socials, etc., que comparteixin el camí, cap als principis aquí anomenats.

3.3 L'aigua amb control ciutadà

Principi de participació ciutadana

La gestió del servei, la sanció de les memòries i els pressupostos, la definició de la política, els objectius, les línies estratègiques i els plans d'acció s'han d'elaborar i acordar mitjançant la participació i el consens social, a través de mecanismes i espais de participació ciutadana. La transició cap a una nova cultura de l'aigua requereix de capacitat d'innovació i de voluntat política per fer possible una participació efectiva de la ciutadania.

Principi de transparència

S'ha de garantir l'accés a tota la informació bàsica sobre la gestió de l'aigua a la ciutat i la correcta comunicació i difusió de la informació. Caldrà publicar els acords i resolucions municipals i, en el seu cas, de l'òrgan gestor, relacionats amb el servei. Establir una bateria d'indicadors significatius i comprensibles, relacionats amb tot el cicle de l'aigua, que permetin avaluar la situació i l'evolució del servei. Elaborar materials informatius sobre tots els aspectes relacionats amb la gestió del servei i el cicle de l'aigua a la ciutat. Facilitar l'organització de la informació, les vies d'accés i consulta, el tractament, la comprensió i, en el seu cas, la formació, per tal de fer efectius els processos de participació i control social del servei.

Principi de fiscalització i auditoria externa

La tasca de govern de l'aigua s'expressa, entre d'altres, en les activitats de fiscalització i avaluació de la prestació del servei. Un instrument bàsic en aquest procés d'avaluació es l'auditoria amb una garantia de imparcialitat i realitzada per agents independents del gestor del servei que es podria garantir amb una avaluació externa.

3.4 L'aigua amb sostenibilitat

Principi de sostenibilitat financera

D'acord amb la legislació vigent, la gestió del servei ha de garantir l'adequada aplicació dels principis d'estabilitat pressupostària, sostenibilitat financera o eficiència en l'ús dels recursos públics locals. S'ha de garantir una inspecció i fiscalització econòmica i financera que garanteixi la màxima eficàcia en la gestió i utilització dels recursos.

Principi de gestió sostenible, eficaç i eficient del servei

Més enllà de la sostenibilitat financera i econòmica, la gestió del servei ha de garantir també la sostenibilitat ambiental i social, avaluada mitjançant el diagnòstic de l'estat ecològic dels sistemes hídrics i l'ús d'instruments d'anàlisi multicriteri, desenvolupats mitjançant el coneixement científic i la participació social. Ha de basar-se en un coneixement avançat sobre tots els aspectes del cicle de l'aigua i en l'ús de les millors pràctiques i tecnologies disponibles. I ha de saber integrar el coneixement científic, el coneixement tècnic, l'experiència, el treball i la participació social.

Principi de plena recuperació i internalització dels costos

En el tribut a pagar per l'aigua, es consideraran els costos de la gestió del servei, els costos ambientals generats per la sostenibilitat de tot el cicle d'utilització, i també pel manteniment i millora del bon estat de salut dels aqüífers i ecosistemes associats. No es poden externalitzar els costos del servei sota la idea de "qui contamina paga". Però, ha de considerar-se que els límits en la fixació i assignació dels costos ambientals i socials són difusos i que els serveis generats en tot el cicle de l'aigua no corresponen només a l'aigua.

4. CONSIDERACIONS EN RELACIÓ AL MODEL DE GESTIÓ DE L'AIGUA. TALLER INTERNACIONAL "CIUTADANIA I GESTIÓ DE L'AIGUA"

4.1 Gestió

La gestió ha de ser pública, democràtica i no lucrativa

El dret humà a l'aigua no es limita únicament a l'accés al recurs sinó també a la provisió d'uns serveis que es regeixen per uns criteris normatius sobre la qualitat del servei i sobre els drets econòmics i humans. Davant d'això, la titularitat pública del servei no és suficient, sinó que a més a més, la gestió ha de ser pública, democràtica i no lucrativa, garantint la transparència, l'accés a la informació, la rendició de comptes i la sostenibilitat.

El preu no hauria de superar al cost, respectant el principi de "l'aigua per a l'aigua", o el que és el mateix la recaptació de l'aigua és per a l'aigua. També en el principi de recuperació dels costos¹⁷ dels serveis relacionats amb l'aigua, inclosos els costos mediambientals i els relatius als recursos, d'acord amb el principi de qui contamina paga.

En la política tarifaria s'ha de considerar també el criteri de "disponibilitat de pagament" (discriminació social positiva, detecció de situacions de vulnerabilitat, etc.) abans que la "capacitat de pagament". Es tracta de recollir en la fixació del preu de l'aigua un concepte similar al que a Còrdova o en el Prat han denominat "mínim vital", que comprendria la detecció prèvia de situacions de vulnerabilitat pels serveis socials.

Mecanismes per a compartir coneixement, tecnologia i innovació.

Ha de garantir-se la innovació permanent i l'aplicació de les millors tecnologies disponibles en la gestió del servei. Per això han de crear-se mecanismes que garanteixin l'intercanvi d'experiències i de coneixement entre els ens públics gestors. I també que abordin de forma conjunta i en complicitat amb universitats, grups d'investigació, entitats i altres actors socials, la creació de nou coneixement a través de la I+D+i, aprofundint i promovent la creació de xarxes de complicitat i de "ciència ciutadana".

4.2 Transparència

Objectius de la transparència

Els objectius de la transparència han de ser: 1) Participació, 2) Educació, 3) Formació, 4) Comunicació, 5) Rendició de comptes, 6) Control públic i 7) Creació d'un nou imaginari sobre l'aigua.

S'haurien d'establir uns mínims sobre el tipus d'informació a posar a la disposició del públic, que es correspondria amb el que exigeix la Llei de transparència. Respecte als màxims, haurien de ser tots aquells que la llei no prohibeix.

---

¹⁷ D'acord amb l'article 9 de la Directiva Marc de l'Aigua

Hauria d'haver informació sobre¹⁸: 1) Estructura i gestió administrativa de l'empresa; 2) Mecanismes de presa de decisions; 3) Gestió tècnica del servei (consums, qualitat, infraestructures,...); 4) Informació sobre el seguiment, l'avaluació i rendició de comptes; 5) Equitat en el funcionament del servei; 6) Participació en la presa de decisions; 7) Eficiència; 8) Qualitat del servei; 9) qualitat de l'aigua; 10) Responsabilitat; 11) Transparència; 12) Qualitat dels llocs de treball; 13) Sostenibilitat del cicle de l'aigua; 14) Solidaritat; 15) Nova cultura de l'aigua.

La informació ha d'estar estructurada en diferents formats i nivells de complexitat, responent als diferents objectius.

Haurà d'haver una plataforma web, portal de transparència, o similar, on es pugui trobar tota la informació. Però d'altra banda, també altres mecanismes per arribar de forma fàcil a tota la ciutadania (material imprès com fullets que es poden adjuntar a la factura com es fa ara, programes en la ràdio, etcètera). Com a tercera via, es proposa que s'inclougui l'aigua en el debat públic, implicant als mitjans de comunicació.

4.3 Participació

Participació ciutadana en els òrgans de gestió i control

La normativa ha de recollir les formes de participació de la ciutadania en els òrgans de gestió de l'aigua. Possibles espais de participació serien:

- 1) Representació ciutadana en el consell d'administració.
- 2) Observatori ciutadà, on estarien presents els consumidors i consumidoras, sindicats, veïns i veïnes, associacions, usuaris i usuàries.
- 3) Òrgan de control i fiscalització (amb capacitat per a emetre dictàmens)
- 4) Consell social/ciutadà (autònom, empoderat per la societat civil, amb un reconeixement en la presa de decisions), com òrgan de reflexió i debat. Seria l'equivalent a l'observatori (de la primera proposta).
- 5) Processos participatius per a moments o necessitats puntuals

Caldrà definir les funcions de cadascun d'aquests òrgans/espais i quina seria la interrelació entre ells, però, de qualsevol forma, haurien de ser òrgans autònoms que poguessin enfortir-se mútuament i evitar la mercantilització de l'aigua.

El Consell social de l'aigua hauria de tenir assignades funcions concretes, perquè sigui autònom i perquè pugui mantenir la motivació i la continuïtat dels seus membres.

Per a identificar els actors que formarien part d'aquests òrgans, s'hauria d'arribar a la ciutadania organitzada però també a la no organitzada. En aquest sentit, es planteja que es podrien explorar fórmules que permetin que hagi una base més àmplia associada al Consell

¹⁸ Martin P., David A. *Remunicipalización: El retorno del agua a manos públicas*. Transnational Institute, Ámsterdam, 2013. <http://www.municipalservicesproject.org/es/publication/remunicipalizacion-el-retorno-del-agua-manos-publicas>

social de l'aigua creant altres espais d'intercanvi de coneixement i experiències (jornades o similar). Tenir en compte l'acreditació de la representació, no el nombre de representants.

És necessari impulsar també espais de caràcter supramunicipal, que resolguin temes que no poden resoldre's únicament a escala local, com ara la protecció de les fonts, la visió global de tot el cicle de l'aigua, etc.

Per a la fiscalització haurien d'existir mecanismes externs, per a poder contrastar la informació.

Pensar la factibilitat real d'una proposta d'aquest estil, respecte a la disponibilitat de la ciutadania (hi ha suficient massa crítica amatent?) i a la disposició real de l'Administració a afavorir aquests espais i a atorgar aquestes funcions.

Rotació de càrrecs públics i de representació social

S'ha de considerar la rotació no només en els càrrecs públics, sinó també en els llocs de representació social, perquè no sempre siguin les mateixes persones les que estiguin en representació de la ciutadania.

Formació i nova cultura de l'aigua

La informació i la formació per a una nova cultura de l'aigua han de disposar de recursos pressupostaris suficients, per a l'organització de jornades, actes, elaboració de materials, informes, estudis, material de comunicació, etc.

4.4 Presa de decisions

Equilibri en la relació de forces i influència entre actors

Es consideren tres actors principals en la gestió i el control del servei: 1) Titular del servei (Ajuntament); 2) Gestoria; 3) Ciutadania i usuaris i usuàries. El Titular del servei és el que jurídicament pren les decisions del Govern del servei. La gestió del servei es la que pren les decisions quotidianes. I la ciutadania hauria de ser la que incideixi sobre el Govern del titular de forma real, la via per fer-ho suposa la creació dels espais adequats, amb recursos suficients perquè la ciutadania rebi el suport tècnic i l'acompanyament necessari, espais autònoms i que siguin reconeguts normativament com a legítims per incidir en el disseny de polítiques públiques. El gestor i el titular haurien de facilitar informació i recursos a aquests espais ciutadans.

Àmbits de presa de decisions en els quals hauria d'intervenir la ciutadania

Més que intervenir en les decisions que es prenguin en els àmbits gerencials, la ciutadania hauria d'intervenir en les decisions polítiques i estratègiques, en la planificació, en la transferència d'aquests processos a altres espais, etcètera. Cal diferenciar bé els aspectes tècnics dels estratègics, la gestió del servei és en realitat l'executora de les decisions del titular i del consell d'administració.

Cal pensar si els espais de participació es creen en relació al titular o en relació al gestor del servei. Segurament el més adequat seria que els espais es creessin en relació al titular doncs el gestor és el braç executor de l'administració. Encara que resulta difícil en ocasions diferenciar els àmbits de decisió tècnics i els estratègics, doncs sovint estan interrelacionats, hi ha aspectes tècnics que tenen impacte en els estratègics i moltes vegades es justifiquen determinades intervencions com de caràcter tècnic que en realitat corresponen a decisions polítiques.

La ciutadania ha d'intervenir especialment en els àmbits de decisió més estratègics i menys en els tècnics, però definint bé els límits entre els uns i els altres perquè una decisió tècnica no estigui disfressant una decisió política.

La implicació de la ciutadania en la gestió del servei pot connectar-se directament a través de la gestió de la demanda per a un consum responsable, anant més enllà de la garantia del recurs. Això comporta la responsabilitat de la ciutadania i dels usuaris i usuàries (no únicament l'ús domèstic, també l'agrari o l'industrial).

5. MODELS DE GESTIÓ DIRECTA DEL SERVEI PÚBLIC D'ABASTAMENT D'AIGUA

5.1 Tipus de models de gestió del servei públic

L'Article 85.2 de la Llei 7/1985, de 2 de abril, Reguladora de las Bases de Règim Local (LBRL), estableix que els serveis públics de competència local hauran de gestionar-se de la forma més sostenible i eficient d'entre las enumerades a continuació:

A) Gestió directa:

- a) Gestió per la pròpia Entitat Local.
- b) Organisme autònom local.
- c) Entitat pública empresarial local.
- d) Societat mercantil local, amb capital social de titularitat pública.

I el Reglament d'obres, activitats i serveis dels ens locals Decret 179/1995, de 13 de juny (ROAS), defineix en el seu article 188 les següents formes de gestió directa:

- a) Gestió a través de la mateixa organització ordinària de l'ens local.
- b) Per mitjà d'una organització especial desconcentrada.
- c) Organisme autònom.
- d) Societat mercantil amb capital social íntegrament públic.

Les dos primeres formes descrites pel ROAS com a) i b), corresponen en realitat al tipus a) de les descrites per la LBRL. Considerarem per tant cinc formes de gestió directa.

- Gestió a través de la mateixa organització ordinària de l'ens local.
- Per mitjà d'una organització especial desconcentrada.
- Organisme autònom.
- Entitat pública empresarial local.

- Societat mercantil amb capital social íntegrament públic.

5.2 Sobre les limitacions de la Llei LRSAL

La Llei 27/2013, de 27 de desembre, de racionalització i sostenibilitat de la Administració Local (LRSAL), inicia el seu preàmbul amb la declaració que “la reforma de l'article 135 de la Constitució espanyola, en la seva nova redacció donada en 2011, consagra l'estabilitat pressupostària com principi rector que ha de presidir les actuacions de totes les Administracions Públiques. El desenvolupament d'aquest precepte constitucional es va aprovar la Llei Orgànica 2/2012, de 27 d'abril, d'Estabilitat Pressupostària i Sostenibilitat Financera, que exigeix noves adaptacions de la normativa bàsica en matèria d'Administració local per a l'adequada aplicació dels principis d'estabilitat pressupostària, sostenibilitat financera o eficiència en l'ús dels recursos públics locals”.

I continua amb una enumeració dels propòsits de la llei: “clarificar les competències municipals i racionalitzar l'estructura organitzativa de l'Administració local, d'acord amb els principis d'eficiència, estabilitat i sostenibilitat financera, garantint un control financer i pressupostari més rigorós i afavorir la iniciativa econòmica privada evitant intervencions administratives desproporcionades”.

Es una llei que pretén afavorir la iniciativa privada, mitjançant restriccions i limitacions a la iniciativa pública. Creiem que no es pot promoure els principis d'eficiència, estabilitat i sostenibilitat financera i en la mateixa frase declarar que es pretén afavorir la iniciativa econòmica privada davant dels suposats abusos de les administracions públiques, perquè es contradictori en si mateix . Queda aclarida quina va ser la finalitat última de la reforma constitucional del 2011.

Segons el propi text, per a afavorir la iniciativa econòmica privada, evitant intervencions administratives desproporcionades, es limita l'ús d'autoritzacions administratives per a iniciar una activitat econòmica a casos en els quals la seva necessitat i proporcionalitat quedin clarament justificades.

La llei LRSAL modifica l'article 85.2 de la LBRL introduint el següent text “només podrà fer-se ús de les formes previstes en les lletres c) i d) quan quedi acreditat mitjançant memòria justificativa elaborada a aquest efecte que resulten més sostenibles i eficients que les formes amants en les lletres a) i b), per al que s'haurien de tenir en compte els criteris de rendibilitat econòmica i recuperació de la inversió. A més, haurà de constar en l'expedient la memòria justificativa de l'assessorament rebut que s'eleva al Ple per a la seva aprovació on s'inclouran els informes sobre el cost del servei, així com, el suport tècnic rebut, que haurien de ser publicitats. A aquests efectes, es recaptarà informe de l'interventor local qui valorarà la sostenibilitat financera de les propostes plantejades, de conformitat amb el previst en l'article 4 de la Llei Orgànica 2/2012, de 27 d'abril, d'Estabilitat Pressupostària i Sostenibilitat Financera”.

I modifica el redactat de l'article 86 de la LBRL indicant que “les Entitats Locals podran exercir la iniciativa pública per al desenvolupament d'activitats econòmiques, sempre que estigui garantit el compliment de l'objectiu d'estabilitat pressupostària i de la sostenibilitat financera

de l'exercici de les seves competències. En l'expedient acreditatiu de la conveniència i oportunitat de la mesura haurà de justificar-se que la iniciativa no genera risc per a la sostenibilitat financera del conjunt de la Hisenda municipal havent de contenir una anàlisi del mercat, relatiu a l'oferta i a la demanda existent, a la rendibilitat i als possibles efectes de l'activitat local sobre la concurrència empresarial. Correspon al ple de la respectiva Corporació local l'aprovació de l'expedient, que determinarà la forma concreta de gestió del servei”.

5.3 Utilització dels models de gestió directa a l'Estat

Tal com s'ha indicat la major part de la població és abastida amb formes de gestió pública directa del subministrament d'aigua. En una comunicació de F. Morcillo president de l'Associació Espanyola de Proveïments d'Aigua i Sanejament (AEAS), referida als resultats de l'Enquesta de subministrament d'aigua potable i sanejament a Espanya de 2014¹⁹, indicava els resultats de la següent taula en relació a la població abastida.

S'hauria d'esperar que l'increment en la grandària de la població impliqués una major presència del sector privat en la gestió del servei, no obstant això s'ha observat que el resultat no respon a aquesta intuïció, sinó que ben al contrari el percentatge de població abastida pel sector privat és major en els municipis petits o de grandària mitjana i el percentatge gestionat mitjançant empreses públiques s'incrementa en la mesura que creix la població, això significa que en la mesura que s'incrementen les capacitats de gestió dels municipis es fa una aposta més ferma per la gestió directa a través d'empreses públiques. El paper tan important de les entitats locals en el cas de municipis de menys de 20.000 habitants, es deu precisament a que en la part inferior d'aquest rang de ciutats l'empresa privada no troba marge de negoci, i són les pròpies administracions locals les quals gestionen el servei de forma directa.

Població	Empresa Privada	Empresa Mixta	Empresa Pública	Entitat Local	Altres
Inferior a 20.000 hab.	58	13	8	21	0
Entre 20 y 50.000 hab.	81	17	2	0	0
Entre 50 y 100.000 hab.	69	11	15	0	5
Superior a 100.000 hab.	30	34	29	7	0
Àrees metropolitanas	33	0	50	10	7
Total	36	13	39	8	4

Taula 4.1 Distribució percentual de la població abastida, per grandària de la població i per tipus de gestió del subministrament d'aigua. Elaboració pròpia dades F. Morcillo Enquesta AEAS, 2014

Segons dades del Tribunal de Comptes en el seu informe de 2011²⁰, en l'Estat existien 8.114 municipis amb un cens de 47,1 milions d'habitants. En molts d'ells els ajuntaments gestionen directament els seus serveis o per a fer-lo utilitzen unitats dependents descentralitzades, considerades com models de gestió directa dels serveis.

Aquestes entitats dependents són els Organismes Autònoms (OA), les Entitats Públiques Empresarials (EPE) i les Societats Mercantils de capital 100% públic (SM100%), i el Tribunal

¹⁹ F. Morcillo. *Servicios de Agua en España*. Conama, 2014.

http://www.conama.org/conama/download/files/conama2014/AEs%202014/1996711076_ppt_FMorcillo.pdf

²⁰ Tribunal de Cuentas. Informe de fiscalización del sector público local, nº 1.010, ejercicio 2011

inclou dintre d'aquesta categoria d'entitats dependents les Societats Mercantils amb capital públic superior al 50% (SM>50%).

La preferència per aquest tipus d'entitats es concentra en els Organismes Autònoms amb el 44,2 % de les entitats creades i en les Societats Mercantils 100 % públiques amb el 48,9 % de les entitats, les Entitats Públiques Empresarials amb 1,7 % i les Societats Mercantils mixtes amb el 5,2 % es podrien considerar com a marginals, i com models pels quals els ajuntaments no aposten de forma significativa.

En municipis de més de 100.000 habitants les proporcions són lleugerament diferents un 41,3% opten per els OA i un 46,7 % per les SM100%, un 10,3 % per a les SM>50%, i les EPE mantenen el 1,7 %.

Per tant, podríem concloure que per a la gestió directa de serveis públics els ajuntaments tendeixen a crear de manera preferent organismes autònoms o societats mercantils de capital íntegrament públic. En municipis de més de 100.000 habitants les societats mercantils mixtes arriben a un percentatge significatiu, encara que molt per sota de les altres opcions.

Trams de població	Ajunta.	Població	Ens dependents				Total
			OA	EPE	SM 100%	SM>50%	
Més de 100.000 h.	63	18.794.660	221	9	250	55	535
Entre 50.001 y 100.000 h.	80	5.731.867	134	3	182	26	345
Entre 10.001 y 50.000 h.	615	12.698.317	463	21	424	36	944
Entre 5.001 y 10.000 h.	554	3.889.239	156	5	149	8	318
Entre 1.001 y 5.000 h.	1.929	4.495.507	139	5	173	5	322
Entre 501 y 1.000 h.	1.051	751.134	20	0	40	3	63
Entre 1 y 500 h.	3.822	739.777	17	0	56	3	76
Total	8.114	47.100.501	1.150	43	1.274	136	2.603
Total (%)			44,2	1,7	48,9	5,2	100,0

Organisme autònom (OA), entitat pública empresarial (EPE), societat mercantil (SM).
 (*) No inclou informació del País Basc i Navarra.

Taula 4.2 Cens del sector públic local. Ajuntaments per tram de població i els seus dependents. Elaboració pròpia, dades Tribunal de Comptes 2011.

5.4 Característiques principals dels models de gestió directa

La gestió directa suposa que la pròpia administració pública assumeix la responsabilitat de la direcció, gestió i control del servei. Les opcions possibles són les indicades anteriorment, i s'ordenen de major a menor autonomia d'actuació, des de la prestació directa fins a la prestació per un organisme diferenciat. L'elecció depèn bàsicament de les característiques del servei i sol estar relacionat amb el pes que aquest tingui en el pressupost local. En la categoria d'ens diferenciats s'engloben els organismes autònoms locals, les entitats públiques empresarials locals i les societats mercantils de participació pública exclusiva²¹.

²¹ Leopoldo F. *Modalidades de gestión de los servicios públicos locales y mecanismos de cohesión social y solidaridad interterritorial en España*. Fundación Centro de Estudios Andaluces, 2009.
https://www.centrodeestudiosandaluces.es/datos/factoriaideas/IF004_09.pdf

Els organismes autònoms constitueixen entitats de dret públic amb personalitat jurídica i patrimoni propi i independent de la hisenda local. S'encarreguen de l'organització i l'administració del servei, i també del maneig del finançament assignat al mateix. Aquest model permet a l'ajuntament guanyar autonomia en la gestió del servei, si bé la seva subjecció al dret públic la fa menys flexible que la iniciativa privada.

Les societats mercantils actuen conforme al dret privat, a pesar dels controls interns i externs sobre l'activitat financera i de gestió, es guanya flexibilitat, encara que tenint en compte que la gestió no es regeix, com norma fonamental, per l'objectiu de maximització de benefici, de vegades s'usa com un pas previ a la externalització.

Gestió per la pròpia Entitat Local

La gestió del servei pot fer-se de forma directa per la pròpia entitat local.

Definició legal:

Article 85.2 de la Llei 7/1985, de 2 de abril, Reguladora de las Bases de Règim Local

Article 252 del Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya, publicada al RD 2/2003, de 28 d'abril.

Article 190 del Reglament d'obres, activitats i serveis dels ens locals Decret 179/1995, de 13 de juny.

Article 68 i 69 Decret de 17 de juny de 1955 Reglament de Serveis de les Corporacions locals

Aspectes generals:

- L'Ajuntament assumeix tot el risc i exerceix directament la direcció i la gestió del servei. Els serveis s'enquadren en els àmbits més apropiats de l'organització municipal centralitzada i els poders de decisió a tots els nivells corresponen als òrgans de govern de l'ajuntament.
- L'Ajuntament presta el servei amb personal propi i assumeix tot el risc derivat de la gestió.
- Els mitjans personals i materials del servei s'integren en el pressupost de l'ens local, d'acord amb el principi d'unitat pressupostària.

Gestió per mitjà d'una organització especial desconcentrada

Definició legal:

Article 85.2 de la Llei 7/1985, de 2 de abril, Reguladora de las Bases de Règim Local

Article 253 del Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya, publicada al RD 2/2003, de 28 d'abril.

Article 192 al 198 del Reglament d'obres, activitats i serveis dels ens locals Decret 179/1995, de 13 de juny.

Article 70 i 75 Decret de 17 de juny de 1955 Reglament de Serveis de les Corporacions locals

En la gestió directa amb un òrgan especial d'administració existeix una organització diferenciada, però sense personalitat jurídica. Hi haurà una gerència i un consell d'administració així com una secció pressupostària pròpia i comptabilitat separada. Aquesta forma de gestió respon doncs a un principi de desconcentració funcional, gaudint l'òrgan especial de l'autonomia que l'ajuntament li confereixi.

- En aquesta forma de gestió els serveis estaran a càrrec d'un consell d'administració i una gerència. El consell d'administració és nomenat pel Ple i està format per persones professionalment qualificades i per una representació dels usuaris i usuàries. Exerceix la direcció del servei sota les orientacions dels òrgans de govern local. El o la gerent és designat pel president o presidenta de l'ens local a proposta del consell d'administració.
- El personal adscrit a l'organització especial que gestiona el servei és el propi de l'ens local, sigui funcionari o laboral. Els béns adscrits a l'organització especial no constitueixen patrimoni propi i s'incorporen al patrimoni general de l'ens local.
- L'organització especial del servei ha de comptar amb una secció pròpia en el pressupost de l'ens local i amb una comptabilitat especial. El consell d'administració de l'organització ha de retre anualment una memòria i un compte de la gestió del servei. La funció interventora, de control financer i d'eficàcia del servei s'ha d'exercir d'acord amb el que estableix la legislació aplicable d'hisendes locals.

Organisme autònom local

Definició legal:

Article 85.2 de la Llei 7/1985, de 2 de abril, Reguladora de las Bases de Règim Local

Article 254 del Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya, publicada al RD 2/2003, de 28 d'abril.

Article 199 al 210 del Reglament d'obres, activitats i serveis dels ens locals Decret 179/1995, de 13 de juny.

Article 85 a 88 Decret de 17 de juny de 1955 Reglament de Serveis de les Corporacions locals

Els organismes autònoms constitueixen entitats de dret públic amb personalitat jurídica i patrimoni propi i independent de la hisenda local. S'encarreguen de l'organització i l'administració del servei i també del maneig del finançament assignat al mateix. Aquest model permet a l'ajuntament guanyar autonomia en la gestió del servei, si bé la seva subjecció al dret públic la fa menys flexible que la iniciativa privada.

- L'Ajuntament pot constituir organismes autònoms amb personalitat jurídica pública, amb la dotació de patrimoni i la imputació de drets i obligacions pròpies. Li correspon, en règim de descentralització, l'organització i l'administració del servei públic, sens perjudici de les facultats locals de tutela.
- L'organisme autònom es regeix pels seus estatuts, el reglament del servei i pel dret intern i comunitari. Els estatuts han de definir els òrgans de govern i les atribucions, els recursos econòmics, els béns adscrits, les facultats de tutela pel Ple, les funcions sobre la gestió del servei i l'extinció. Ha de comptar amb una presidència, una junta de govern i una gerència. Els estatuts poden preveure la presència de representants socials a la junta de govern.
- L'organisme ha d'elaborar anualment un pressupost que s'ha d'integrar al pressupost general de l'ens. Aquest pressupost no pot incloure augments de personal sense autorització. Els beneficis que s'obtinguin s'integren en el pressupost de l'organisme. El procediment del cobrament dels crèdits i la recaptació executiva l'han de realitzar els serveis recaptadors de l'ens local. Les funcions de fiscalització i control de la gestió

econòmica, financera i pressupostària les han de realitzar la intervenció i la tresoreria de l'ens local.

- Els béns immobles adquirits amb càrrec als seus pressupostos s'han d'inscriure al Registre de la propietat a nom seu, amb referència també de la corporació local. Els beneficis que s'obtinguin de la prestació del servei, una vegada cobertes les despeses, s'han de destinar de la manera i per a les finalitats que determini la junta de govern del mateix organisme, d'acord amb els estatuts.
- La contractació del personal, nomenament i la fixació de les remuneracions, s'han de subjectar a la normativa vigent de les corporacions locals.

Entitat pública empresarial local.

Definició legal:

Article 85bis de la Llei 7/1985, de 2 de abril, Reguladora de las Bases de Règim Local

Aquest tipus d'entitat està descrita a l'article 85 de la LBRL, en l'article 85bis s'indica que les entitats públiques empresarials locals es regulen pel articles 53 a 60 de la Llei 6/1997. Aquest articles fan referència a les entitats públiques empresarials en genèric i no de forma específica a les locals. Aquesta llei ha estat derogada per la llei 40/2015, de 1 de octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic, en aquesta nova llei només es descriuen les entitats públiques empresarials corresponents al sector públic institucional estatal, dependent de l'Administració General de l'Estat.

Per tant l'única descripció d'aquestes entitats és la continguda en la LBRL en l'article 85bis, que conté les indicacions següents, es tracta d'un tipus d'entitats que presenten inseguretat jurídica per aquesta manca de regulació.

- Correspon al Ple l'aprovació inicial dels estatuts. Han d'estar adscrites a un regidoria o a altre organisme autònom. En les entitats públiques empresarials locals ha d'existir un consell de administració, la seva composició es determina als seus estatuts.
- El director o directora pot ser una persona funcionaria o laboral de l'administració o un professional privat, amb titulació superior en els dos casos i amb 5 anys d'experiència en el segon cas. El secretari o secretària ha de ser del funcionariat públic amb titulació superior.
- La determinació i/o modificació de les condicions retributives, han d'estar ajustades a les normes aprovades pel Ple. Estan sotmesos a controls d'eficàcia, inventari, despeses de personal i de la gestió dels recursos humans per la corresponent regidoria.
- Els estatuts han de fixar la determinació dels òrgans unipersonals i col·legiats de direcció, les formes de designació i les seves funcions i competències. També el òrgans de administració. El patrimoni assignat a la entitat i els recursos econòmics, els regim relatiu als recursos humans, patrimoni i contractació. El regim pressupostari, econòmic financer, de comptabilitat, de intervenció, control financer i control d'eficàcia.

Societat mercantil amb capital íntegrament públic

Definició legal:

Article 85.2 de la Llei 7/1985, de 2 de abril, Reguladora de las Bases de Règim Local

Article 255 i 257 Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya, publicada al RD 2/2003, de 28 d'abril.

Article 211 al 227 del Reglament d'obres, activitats i serveis dels ens locals Decret 179/1995, de 13 de juny.

Les societats mercantils actuen conforme al dret privat, a pesar dels controls interns i externs sobre l'activitat financera i de gestió, es guanya flexibilitat, encara que tenint en compte que la gestió no es regeix, com norma fonamental, per l'objectiu de maximització de benefici, de vegades s'usa com un pas previ a l'externalització.

- El servei s'exerceix en règim d'empresa privada i el capital social pertany íntegrament a l'ens local. La societat ha d'adoptar la forma de responsabilitat limitada o de societat anònima i actua amb subjecció a les normes de dret mercantil. L'acord de creació, pot fixar les funcions de direcció i vigilància que exerceixi l'ens local sobre ella i les de contractació i d'altres de caràcter administratiu.
- La societat pot emetre accions sense dret a vot, per un import nominal no superior a la meitat del capital social i ha de garantir als i les titulars de les accions el dret a percebre un dividend mínim anual i establir les garanties que els confereix la normativa mercantil. Els i les titulars d'aquest tipus d'accions resten exclosos del dret de participar en la designació dels vocals del consell d'administració i de la gestió i presa de decisions de la societat.
- Els béns de domini públic adscrits pels ens locals a aquest tipus de societats per al compliment dels seus fins conserven la qualificació jurídica originària i l'adscripció. Els béns patrimonials aportats s'incorporen directament al patrimoni de la societat. Els béns patrimonials que adquireixi posteriorment la societat s'integren al seu patrimoni.
- La direcció i l'administració de la societat les exerceixen els òrgans següents: a) La junta general, assumida pel ple de l'ens local, b) El consell d'administració i c) La gerència. Sens perjudici del que disposa la legislació mercantil sobre la matèria, la societat ha de tenir una secretaria.
- Els estatuts de la societat han de determinar les atribucions, la manera de designació i el règim de funcionament dels seus òrgans. Els estatuts poden preveure que la junta general tingui una composició inferior a la del ple, definint la ponderació del vot.
- La junta general nomena els i les membres del consell d'administració en els termes que estableixen els estatuts, a favor de persones professionalment qualificades. Els estatuts poden preveure la designació d'una o de diverses persones administradores en representació dels usuaris i usuàries.
- La gerència és designada per la junta general, el lloc que ocupi el o la gerent i els de la resta de personal de la societat tenen caràcter laboral, els quals no adquiriran en cap cas la condició de funcionariat. Per a la selecció d'aquest personal regeixen els principis d'igualtat, publicitat, capacitat i mèrit.

- La funció interventora i les de control financer i d'eficàcia de la societat es realitzen d'acord amb el que preveu la legislació reguladora de les hisendes locals i les normes mercantils aplicables. Esta subjecta a la programació, a la coordinació pressupostària i financera i a la tresoreria de l'ens local, per mitjà dels plans i els programes comuns que aprova el ple de la corporació. Els estats de previsió de les despeses i els ingressos de la societat s'han d'integrar en el pressupost general de l'ens local.
- La societat ha d'elaborar anualment un programa d'actuació, inversions i finançament. L'adquisició de béns immobles i la contractació d'obres s'han de sotmetre a un procediment que s'adapti als principis de publicitat i de concurrència de la contractació.

5.5 Els criteris de remunicipalització a Valladolid

L'Ajuntament de Valladolid va fer públic mitjançant un comunicat²² que el servei de l'aigua tornarà a ésser de gestió pública a Valladolid al juliol de 2017 i ha conclòs que, de les diferents formes que pot adoptar la gestió 100% municipal, l'Entitat Pública Empresarial local és la més adequada. La comissió encarregada, després d'un procés d'informació ciutadana en diversos fòrums oberts, va analitzar quatre models econòmics (gestió directa sense òrgan especial, gestió directa amb òrgan especial, societat mixta i concessió).

I després de la incorporació d'informes addicionals de caràcter jurídic, fiscal, així com el del Consell Econòmic Administratiu, s'ha finalitzat la redacció entenent que la fórmula jurídica més adequada, dintre de les possibles per a una gestió directa amb òrgan especial, és l'Entitat Pública Empresarial Local.

La raó fonamental és la possibilitat d'atorgar a aquest òrgan potestats administratives recordatòries, ja que, després de les últimes sentències del Tribunal Suprem, la funció de recaptació de la taxa de l'aigua a Espanya no pot ser encomanada al concessionari, ni a una societat mixta, ni a una societat municipal.

La característica principal de l'Entitat Pública Empresarial Local, com forma de gestió directa amb personalitat jurídica pròpia, patrimoni propi i autonomia en la seva gestió, és que es finança majoritàriament amb ingressos de mercat i que juntament amb l'exercici de potestats administratives desenvolupen activitats prestacionals, de gestió de serveis o de producció de béns d'interès públic, susceptibles de contraprestació.

És el supòsit de l'activitat del cycle integral de l'aigua que permet exercir la potestat recordatòria, amb un alt grau d'especialització i dotant-li de la deguda flexibilitat en la gestió. La memòria compta amb l'informe favorable de la Intervenció Municipal ja que considera que la fórmula proposada està suficientment justificada i compleix tots els requisits legals per a la seva aprovació.

---

²² Ayuntamiento de Valladolid. *La Comisión político técnica aprueba por mayoría la memoria sobre la determinación de la forma de gestión del ciclo integral del agua*. Nota de prensa publicada el 15 de diciembre de 2016. <http://www.valladolid.es/es/ayuntamiento/notas-prensa/comision-politico-tecnica-aprueba-mayoria-memoria-determina>

Els criteris següents estan extrets de l'estudi sobre el Cicle Urbà de l'Aigua, desenvolupat per l'Ajuntament de Valladolid²³.

Criteris de la gestió directa sense òrgan especial

La gestió directa contempla la inclusió en el pressupost Municipal d'un programa.

Els ingressos tributaris (taxes per prestació de serveis) segueixen un principi general de desafectació a despeses. L'Anàlisi pressupostària ha de ser global i solament a través de mitjans aliens a l'estructura pressupostària pot entendre's l'evolució prevista en el model.

Beneficis:

La gestió directa (sense òrgan) aporta indubtables beneficis econòmics, en el cas del manteniment d'aquest servei com una unitat de producció i de gestió amb algunes especificitats que hauran de ser tingudes en compte:

- No imposició de tributs per beneficis (no hi ha impost de societats).
- No subjecció a l'IVA de la taxa de clavegueram i depuració (benefici per a l'usuari/contribuent).
- Economies d'escala en treballs tècnics i assessoraments realitzats per tècnics i tècniques municipals.
- Coordinació amb altres serveis municipals de forma ràpida i eficient (Neteges, Jardins, Medi ambient).

Problemes:

- Necessitat que determinats sistemes de gestió actualment existents, siguin mantinguts per a poder realitzar la transició d'una manera de gestió indirecta una altra directa de forma eficient i sense "lapsus" temporals:
  - o Sistemes integrats de gestió de personal.
  - o Selecció i cartera de proveïdors: magatzems.
  - o Lectura de comptadors.
  - o Tècniques de facturació informatives.
  - o Gestió i atenció als i les clients (altes, baixes, modificacions dels contractes, reclamacions), a través de sistemes presencials o telemàtics.
  - o Sistemes de control d'infraestructures (plans de manteniment de maquinària i instal·lacions, plans de renovació).
- El personal tècnic qualificat, procedent de l'actual concessionària, i especialitzat en gestió d'aspectes relacionats amb el cicle integral de l'aigua es considera un element clau per a la continuïtat del servei, almenys en una primera etapa.

²³ Ayuntamiento de Valladolid. *El Ciclo Urbano del Agua*. 15/04/2016.

<http://www.valladolid.es/es/actualidad/noticias/ii-foro-ciudadano-ciclo-urbano-agua>

- L'exclusivitat funcional del personal i increment de costos derivats de la durada de la jornada laboral.
- Dificultat en la integració de part del personal derivat de la titulació acadèmica necessària per a homologar els grups de conveni.
- Dilució en l'estructura municipal dels recursos financers obtinguts a través de les taxes municipals amb falta de control directe d'ingressos i despeses. Podria mantenir-se i agreujar-se el problema del dèficit inversor i/o condicionar altres inversions municipals.
- Falta d'immediatesa en la presa de decisions i formes de gestió econòmica necessària més pròpies d'una empresa (amb definició identitària).
- Coneixement del mercat del sector generalista.
- Lentitud en els procediments i en la presa de decisions.

criteris de la gestió directa societat municipal, capital 100%.

Estem davant una forma de gestió directa, amb l'especificitat que es constitueix un òrgan empresarial acollit a la jurisdicció mercantil referent als sistemes de presa de decisions, comptabilitat financera i altres. És un model d'empresa pública, inclosa en el sector públic, que pot prendre forma societària de responsabilitat limitada: SA, SL.

La seva estructura anual de despeses, estat de previsió d'ingressos i despeses, forma part del Pressupost general de l'Ajuntament i incorporant com despesa i ingrés corrent el compte de resultats i com pla d'inversió-finançament els conceptes corresponents a les despeses i ingressos de capital que tinguin caràcter de flux de caixa.

Té com principals avantatges:

- La consideració del servei com una unitat d'explotació que té un caràcter individual i tancat, permetent l'autofinançament de les inversions necessàries, sense perjudici de la utilització de recursos financers privats (endeutament), en principi no computables en l'endeutament global de l'Ajuntament, per ser finançada amb ingressos generats per la pròpia activitat.
- La quota de l'Impost de societats està bonificada en un noranta nou per cent.
- Està subjecte a l'IVA incloent el sanejament i la depuració, el que permet la liquidació d'aquest tribut repercutit amb les quotes de l'IVA suportat.
- Des del punt de vista de la tributació municipal (IBI, IAE, Vehicles,) estan exempts.
- Si es configura com "manteniment de la identitat de l'entitat econòmica", ens trobaríem davant el supòsit de successió d'empresa, amb subrogació del personal.

- S'individualitzen i s'integren tots els costos. En concret es dona un tractament de cost, integrat en el compte de Pèrdues i Guanys, a l'amortització de les instal·lacions i equips que afecten al resultat de l'exercici però que al no tenir la consideració de flux de caixa ens augmenta la capacitat d'autofinançament permetent dotar fons que mantinguin el valor de l'empresa, patrimonial i operatiu.
- Permet donar un tractament individualitzat a les polítiques d'inversió, amb un doble contingut. Manteniment a través de les inversions de reposició i millora a través de noves inversions que milloren quantitativament i qualitativament la prestació del servei.
- Els resultats del compte de Pèrdues i Guanys, són, o haguessin de ser considerats com autofinançament per enriquiment, que com és obvi, tractant-se d'una empresa que presta serveis de caràcter essencial i en règim d'exclusivitat deuen dedicar-se a la millora i sosteniment del servei, element fonamental de la concepció de servei públic.

Com principals inconvenients:

- Igual que en la gestió directa sense òrgan especial, la necessitat que determinats sistemes de gestió actualment existents, siguin mantinguts per a poder realitzar la transició d'una manera de gestió indirecta una altra directa de forma eficient i sense "lapsus" temporals.
- La constitució d'una estructura pública de gestió de serveis només estarà justificada si és demostra que d'aquesta forma s'arriba a una major eficiència. A curt termini és difícil pronunciar-se sobre el particular, no obstant això, si es donen les premisses necessàries i els models projectats així ho manifesten, això és possible.

Per a això haurà de dotar a l'empresa de:

- o Un equip directiu professional.
- o Un conjunt de treballadors i treballadores experimentats (successió d'empresa).
- o Una concepció d'empresa especialitzada, tancada des del punt de vista financer i amb autonomia en la gestió diferenciada.

Serà necessari obrir processos de constitució d'empresa pública amb determinació de:

- o Tipus de Societat.
- o Estatuts.
- o Adaptació dels reglaments municipals.
- o Amb especial referència al funcionament dels òrgans directius, definint els nivells competencials entre la Junta general, el Consell d'Administració i la gerència o qualsevol altre o altres òrgans que puguin definir-se.
- o Hauran de tenir-se en compte, de forma molt clara, totes les polítiques socials i de foment que emanin de l'Ajuntament i afectin a la gestió de l'empresa (emergències familiars, famílies nombroses, parats de llarga durada) i qualsevol altres en les quals l'empresa actuï per indicacions municipals en benefici de particulars o d'interès general.

5.6 La subrogació dels treballadors i treballadores

L'Estatut del Treballadors en el seu article 44.1 indica que el canvi de titularitat d'una empresa, d'un centre de treball o d'una unitat productiva autònoma no extingirà per si mateix la relació laboral, quedant la nova empresa subrogada en els drets i obligacions laborals i de Seguretat Social de l'anterior. Però l'aplicació d'aquest article als processos de remunicipalització presenta una certa inseguretat que l'actual marc jurídic no ha resolt satisfactòriament, com fer compatible el principi d'estabilitat en l'ocupació del personal fix dels serveis que son objecte de reversió al camp públic, amb els principis que regulen l'accés a l'ocupació pública, i que estan constitucionalment protegits²⁴.

L'Estatut del Treballadors no es l'única font de dret sobre el tema de la subrogació, també ho son els compromisos establerts en els convenis col·lectius, les clàusules establertes en els plecs de condicions dels processos de contractació pública i la jurisprudència sobre el tema.

Segurament la causa principal d'aquest buit legal sorgeix de la eliminació d'aquest tema en els esborranys que van donar lloc a la LRSAL. Es curiós que una de les qüestions més complexes i delicades en els processos de reversió o substitució de titulars dels serveis, com és el que afecta als treballadors i treballadores, no estigui considerat en aquest text normatiu.

Un dels principals dilemes en l'aplicació de l'article 44 del l'ET ve donat per el procés de successió empresarial, quant una entitat econòmica es fa càrrec a l'activitat de una altra. Aquest tema ha estat motiu de un llarg debat entre el Tribunal Suprem (TS) i el Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees (TJCE), el TS posava l'èmfasi en la transmissió de l'activitat productiva i el TJCE en la transmissió del actius patrimonials.

Quant la successió es produeix entre una empresa privada i l'administració, D.Ballina²⁵ extreu diferents consideracions de les sentències del TS.

- "Quan un Ajuntament que té adjudicat un servei a una empresa del sector, rescindeix aquesta adjudicació i assumeix directament l'execució del servei públic, no actua com altre contractista del sector que obtingui una nova adjudicació ni que succeeixi en la contracta a un altre contractista anterior".
- "De la doctrina continguda en les sentències d'aquestes dues institucions es desprèn que en aquells sectors en els quals l'activitat descansa fonamentalment en la mà d'obra, un conjunt de treballadors que exerceix de forma duradora una activitat comuna pot constituir una entitat econòmica, que pot mantenir la seva identitat, quan es produeix una transmissió, i el nou empresari no solament continua amb l'activitat que es tracta, sinó que també es fa càrrec per una banda essencial del personal de l'anterior empresari. Per contra, si l'activitat que es tracta no descansa fonamentalment en la mà d'obra, sinó que exigeix material i instal·lacions importants, encara que es produeixi la continuïtat de l'activitat per un nou empresari i aquest

²⁴ Federico A. Castillo. *Remunicipalización de servicios locales y situación del personal de los servicios rescatados*. 2016. <http://laadministracionaldia.inap.es/noticia.asp?id=1506064>

²⁵ D. Ballina. *La sucesión de empresas en las Administraciones locales*. Cuadernos de Derecho Local (QDL), núm. 30, octubre de 2012.

assumeixi un nombre important de treballadors de l'anterior, no es considera que hi ha successió d'empresa si no es transmeten els elements materials necessaris per a l'exercici de l'activitat”.

- “El TS estableix que un conveni col·lectiu no pot, en el seu contingut normatiu, establir condicions de treball que haguessin d'assumir empreses que no estiguessin incloses en el seu àmbit d'aplicació. En relació a l'apartat 44.4 de l'ET”.
- “En aquells supòsits en els quals l'Administració assumeix la subrogació de personal, via article 44 de l'ET, resulta complex determinar en quines condicions ingressa aquest personal a l'Administració, en tant l'accés a l'ocupació pública ha de complir amb els principis constitucionals d'igualtat, mèrit i capacitat, que aquí no es donen. Al nostre judici, la seva situació hauria de ser la de personal indefinit, en cas d'ostentar aquesta relació laboral amb l'anterior empresa, però no de personal fix, devent l'Administració procedir a proveir aquestes places a través de procediments de pública concurrència”.

A aquesta última observació F.Castillo aporta una sentència del TSJ de Castella i Lleó STSJ (rec.1693/2011) que apel·la a aquest concepte de contractes indefinits, “sin que a tales efectos tenga ninguna relevancia que dicha empresa sea una Administración Pública y ello con independencia de que los trabajadores así integrados en la misma, al no haber pasado por un proceso selectivo destinado a garantizar los principios de igualdad, mérito y capacidad en el acceso al empleo público, solamente puedan ser considerados en el seno de la misma como “indefinidos no fijos””.

A aquesta definició el mateix F.Castillo apel·la dient que “si aceptamos que, en estos supuestos, los trabajadores pasen a ser considerados indefinidos no fijos al servicio del ente público en cuestión, aun cuando con anterioridad fueran trabajadores fijos de la empresa anterior, estaremos, desde mi punto de vista, cometiendo un notorio desacierto en la búsqueda del equilibrio entre las normas laborales y los principios que rigen el acceso al empleo público.

No es tan solo el desconcierto que ha provocado, y sigue provocando, el régimen jurídico de tal figura en las entidades públicas sin perjuicio de la constitucionalidad de la misma y de que dicha figura de creación jurisprudencial no parezca contraria a la Directivas europeas que se ocupan del fraude en la contratación laboral, sino que seguiremos propiciando que ésta se convierta en un verdadero cajón de sastre al que van a parar todos aquellos supuestos en que se produce un conflicto entre las previsiones del Derecho laboral y los principios de acceso al empleo público”.

6. LA PROPOSTA DE MODEL DE GESTIÓ

6.1 Sobre la gestió directa del servei públic d'abastament de l'aigua

Tenint en compte les motivacions exposades en l'apartat “motius per a una gestió directa” sobre el procés de privatització dels serveis públics com assalt dels interessos privats als béns comuns, sobre la fal·làcia de la millora de l'eficiència en els processos de privatització, i de la superioritat en aquest sentit de la gestió privada, sobre las limitacions de la gestió privada en

la integració i desenvolupament dels principis de participació ciutadana i transparència, sobre les dificultats que fan gairebé impossible una fiscalització efectiva d'empreses multinacionals, sobre la necessitat i el cost d'enfrontar el xantatge a què el sector privat està sotmetent als poders públics i la importància de no cedir en aquest conflicte, i per la carència d'ètica i respecte pel bé comú posada de manifest.

Considerant que la gestió directa no és una anomalia, sinó, ben al contrari, una normalitat que és més important i s'afirma a mesura que s'incrementa la grandària de les ciutats i la seva capacitat de gestió.

I considerant la remunicipalització com una opció possible i viable de millora del servei en les seves dimensions econòmiques, socials i ambientals. I una opció per a la transparència, la coresponsabilitat i l'aprofundiment democràtic en la gestió del servei.

En aquest sentit, proposem:

Que l'Ajuntament opti de manera definitiva per un model de gestió directa del servei públic d'abastament i sanejament de l'aigua, i de la gestió integral de tot el cicle de l'aigua a la ciutat.

6.2 Sobre el model específic de gestió directa

Considerant que els models de gestió utilitzats amb més freqüència pels municipis de grandària similar a Terrassa, són els organismes autònoms, amb una preferència del 41,3 %, les societats mercantils 100 % públiques amb un 46,7 %, i un 10,3 % les societats mixtes.

Considerant que els organismes autònoms conserven la personalitat jurídica pública, però amb un grau d'autonomia i especialització que dona garanties d'una gestió professional, eficient i efectiva.

Considerant que els temes relacionats amb la participació, amb la presència de persones representants de la ciutadania i dels treballadors i treballadores, i amb els mecanismes de transparència de la informació, tenen millor encaix en una entitat regulada en base i dret públic que amb una regulada segons el dret privat.

Considerant que la gestió del servei a través del pressupost propi, però dins del pressupost municipal, el cobrament dels crèdits i la recaptació per part dels propis serveis de l'ajuntament, i la inscripció dels béns immobles lligats a la corporació local, dona garanties d'una millor fiscalització, més transparent i efectiva de l'activitat i les finances.

I tenint en compte que la pròpia legislació, mitjançant la llei LRSAL estableix una preferència pels organismes autònoms en relació a les societats mercantils, afirmant que només podrà fer-se ús de les societats mercantils quan quedi acreditat mitjançant memòria justificativa elaborada a aquest efecte que resulten més sostenibles i eficients que, en aquest cas, els organismes autònoms.

És per tot això que manifestem la nostra aposta pels organismes autònoms com a millor forma d'organització de la gestió del servei públic de l'aigua.

No obstant, som conscients de les limitacions d'aquest model en relació a l'aspecte més complex d'aquest procés de remunicipalització, ens referim a la subrogació dels treballadors i treballadores de l'empresa Mina-Agbar. La resposta a la pregunta de com fer compatible el principi d'estabilitat en l'ocupació d'aquestes persones, amb els principis que regulen l'accés a l'ocupació pública, i que estan constitucionalment protegits, no és un treball trivial.

En aquest sentit, som conscients que el model de gestió mitjançant una societat mercantil amb capital totalment públic, regulada pel dret privat, pot facilitar la trobada d'una solució al dilema plantejat. Manifestem la confiança en què els serveis jurídics i tècnics de l'Ajuntament sabran trobar la forma idònia per solucionar-ho.

6.3 Sobre l'estructura del model de gestió

Tal com s'ha indicat a altres apartats, entenem que la gestió de l'aigua pública a la ciutat ha de fer possible que l'Ajuntament es doti d'instruments de gestió, de fiscalització, control, participació i transparència, i també de les capacitats necessàries per desenvolupar un servei d'acord als principis esmentats en l'apartat 3. El model de gestió ha de facilitar la participació de totes les persones i actors involucrats en el servei, grups polítics, personal tècnic, treballadors, treballadores, persones usuàries, i també és necessari que aquests instruments facin possible la participació efectiva i eficaç de la ciutadania en els processos de definició d'objectius i estratègies, i en la fiscalització i control del servei.

Perquè sigui possible aquesta participació efectiva i eficaç, més enllà de la sanció i l'assentiment de la ciutadania davant de les decisions municipals, és necessària la voluntat política dels grups polítics, la capacitat d'innovació en els mecanismes de participació, el reconeixement dels processos d'autoorganització de la ciutadania mitjançant entitats i plataformes, i la capacitat d'aquesta d'empoderar-se d'instruments de participació, formació, creació de cultura i coneixement, i també de control.

És essencial que la política s'allunyi de la seva dinàmica miop, competitiva, de curt termini, maniquea i de menyspreu vers el treball social, i que entengui que la modernització de la ciutat, la construcció de camins que facin possible un avançament en el sentit de la sostenibilitat, la democràcia, els drets, l'equitat i el treball passa per la construcció de xarxes de complicitat entre els diferents actors socials i, especialment, amb la ciutadania, que permeti sumar esforços i establir complicitats sobre la base d'un projecte social i de ciutat elaborat de forma compartida.

És en aquest sentit que afirmem que no es pot avançar en la solució de cap dels problemes importants de la societat o de la ciutat, sense empoderament ciutadà, sense ciutadania activa i sense una participació efectiva d'aquesta en la comprensió dels problemes, en el disseny de solucions o vies d'actuació, i sense una participació activa d'aquesta en el desenvolupament d'aquestes solucions. No entendre la importància, o menystenir el paper de la participació, ens porta a l'estancament social, i a la incapacitat per actuar.

És amb aquest esperit que abordem la proposta d'algunes idees, en relació a la participació en la gestió dels serveis públics de l'aigua.

Segons la legislació de referència, les organitzacions autònomes han d'estar governades per un president, una junta de govern i un gerent, i en el cas d'una societat mercantil de capital públic, per la junta general, assumida pel ple de l'ens local, pel consell d'administració i per la gerència. I, en tot cas, el funcionament d'aquestes entitats ha de regular-se pels seus estatuts i pel contracte programa del servei.

Proposem que aquest model de gestió de l'aigua a la ciutat es doti també d'un instrument de participació, fiscalització i control ciutadà al que anomenem Consell Ciutadà de l'Aigua.

En cas d'organisme autònom.

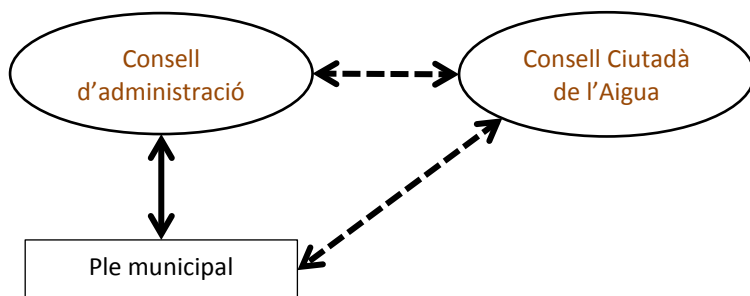

Figura 6.1 Esquema de govern, gestió i control ciutadà en cas de organisme autònom. Elaboració pròpia.

En cas de societat mercantil de capital públic.

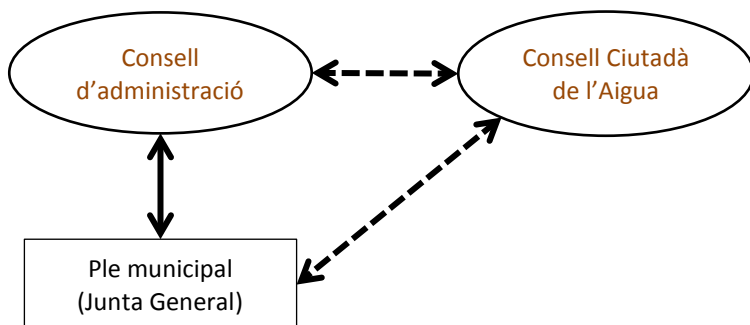

Figura 6.2 Esquema de govern, gestió i control ciutadà en cas de societat mercantil de capital públic. Elaboració pròpia.

6.4 Sobre el reglament del servei i els estatuts de l'entitat pública de gestió (EPG), encarregada de la gestió del servei públic d'aigua.

En aquest apartat no es pretén una redacció completa del reglament ni dels estatuts de l'entitat encarregada de la gestió del servei, només s'aporten algunes consideracions a la seva definició. De fet, el propi marc legal defineix molts aspectes sobre el règim jurídic d'aquestes possibles entitats, sobre les seves funcions i potestats en l'àmbit administratiu, tècnic, econòmic o financer, sobre l'organització, els òrgans de govern, la composició, el nomenament i el cessament d'aquests.

Però, sí que volem definir alguns aspectes que ens semblen rellevants en aquesta definició del model de gestió, relacionats amb els diferents apartats enumerats que defineixen les funcions, la composició, les competències i la supervisió de l'Entitat pública de gestió del servei de

l'aigua (EPG). Adoptem la definició d'EPG, davant la manca de concreció respecte la seva definició com a organisme autònom o com a societat mercantil de capital públic. Es tracta, per tant, d'una definició provisional.

Sobre principis i objectius

Els estatuts han de contemplar el compromís del servei i de l'EPG amb el principis definits a la Moció 1, que han d'estar recollits en el Reglament del servei.

- 1) Principi de dret d'accés
- 2) Principi de preu just
- 3) Principi de gestió pública
- 4) Principi de qualitat de l'aigua
- 5) Principi de sostenibilitat del cicle integral de l'aigua
- 6) Principi de nova cultura de l'aigua
- 7) Principi de treball en xarxa
- 8) Principi de participació ciutadana
- 9) Principi de transparència
- 10) Principi de fiscalització i auditoria externa
- 11) Principi de sostenibilitat financera
- 12) Principi de gestió sostenible, eficaç i eficient del servei
- 13) Principi de plena recuperació i internalització dels costos

Sobre l'aplicació del principi de sostenibilitat del cicle integral de l'aigua

En la definició de la missió i els objectius de l'EPG, ha de quedar clar que aquests són molt més amplis que l'abastament d'aigua potable. En aplicació del principi de sostenibilitat del cicle integral de l'aigua, s'ha de garantir la millora i la conservació dels recursos hídrics, dels aqüífers, dels ecosistemes i de les aigües superficials i subterrànies, minimitzant la utilització d'aquest recurs, evitant la contaminació, reutilitzant les aigües depurades, adequant la qualitat als usos i millorant la captació i ús d'aigües pluvials, optimitzant els sistemes de rec, evitant les pèrdues i el malbaratament d'aquest recurs, i utilitzant les millors tecnologies disponibles en la seva captació, distribució, utilització i tractament.

Sobre l'aplicació del principi de dret d'accés

Els estatuts han de recollir que l'accés a l'aigua potable i al servei de sanejament bàsic l'ha de tenir tothom, al marge de quina sigui la seva situació d'ocupació de la vivenda, ja que és un dret humà fonamental i, com a tal, ha de d'estar garantit a tota la ciutadania. Cap persona ha de veure's privada del seu dret d'accés a l'aigua per motius econòmics. Això significa que el tall d'aigua a les llars que siguin de primera residència ha de ser descartada com a pràctica i, per tant, el cobrament de les factures, quan estigui acreditada la solvència econòmica, s'ha de fer per una altra via.

Sobre l'aplicació del principis de participació i transparència

En el consell d'administració de l'EPG participaran quatre persones en representació del Consell Ciutadà de l'Aigua. Aquestes persones participaran amb veu i sense vot. Les persones

representants del Consell Ciutadà de l'Aigua seran escollides d'acord al reglament d'aquest consell.

Sobre l'aplicació del principis de transparència, i de fiscalització i auditoria externa

Les memòries i els balanços de comptes de resultats revisats per una auditoria independent, formen part dels instrument bàsics de fiscalització. No obstant, també s'ha de garantir l'accés a la informació sobre la gestió de l'aigua a la ciutat i la correcta comunicació i difusió de la informació. Es publicaran els acords i resolucions municipals i, en el seu cas, de l'òrgan gestor, relacionats amb el servei.

S'informarà, mitjançant l'establiment d'una bateria d'indicadors significatius i comprensibles, relacionats amb tot el cycle de l'aigua, els quals hauran de permetre avaluar la situació i l'evolució del servei. Elaborant materials informatius sobre tots els aspectes relacionats amb la gestió del servei i el cycle de l'aigua a la ciutat. Facilitant l'organització de la informació, les vies d'accés i consulta, el tractament, la comprensió i, en el seu cas, la formació, per tal de fer efectius els processos de participació i control social del servei.

La legislació atorga a la Intervenció General de l'Ajuntament la potestat irrenunciable de fiscalitzar el servei públic de l'aigua en qualsevol règim de gestió i la dota de la possibilitat de demanar informes i dictàmens externs a l'Ajuntament quan sigui necessari. No obstant això, el Consell Ciutadà de l'Aigua també té encarregades funcions relacionades amb el control ciutadà del funcionament del servei de l'aigua. En aplicació del principi de fiscalització i auditoria externa, l'Ajuntament encarregarà, a l'inici de cada legislatura, una auditoria independent del funcionament del servei de l'aigua potable durant la legislatura anterior, i del compliment dels objectius, principis, plans d'acció i pressupostos.

6.5 Sobre els estatuts del Consell Ciutadà de l'Aigua

No pretenem una redacció acabada dels estatuts d'aquest important instrument de participació ciutadana, però sí una descripció dels seus aspectes fonamentals, per tal que s'entengui la seva funció essencial en la gestió del servei de l'aigua a la ciutat.

Sobre els objectius i la missió del Consell

El Consell Ciutadà de l'Aigua és l'instrument de participació de la ciutadania de Terrassa en les decisions sobre la gestió de l'aigua pública a la ciutat. La seva missió és garantir un ús sostenible de l'aigua en tot el seu cycle, millorant la qualitat dels aqüífers i ecosistemes, reduint l'ús i reutilitzant els recursos disponibles, minimitzant els impactes ambientals, i garantint el dret d'accés i l'equitat en la seva utilització. Assegurant, també, una gestió eficient i eficaç, transparent i amb participació ciutadana, i garantint la transició cap a una nova cultura de l'aigua.

Sobre la seva definició

El consell té un funcionament autònom i defineix el seu propi pla de treball d'acord a les seves funcions, i als seus objectius i missió. És un òrgan consultiu encarregat de fer propostes al Ple i a l'EPG per tal de millorar permanentment la gestió del servei i la política de l'aigua a la ciutat.

Sobre les funcions

Les funcions bàsiques del Consell Ciutadà de l'Aigua són:

- a) La supervisió de la gestió del servei de l'aigua.
- b) Emetre dictàmens sobre les memòries, els pressupostos i les auditories de l'EPG, i sobre aquells temes pels quals sigui requerit per l'Ajuntament.
- c) La participació en la definició de la política en relació a l'aigua, els objectius, les línies estratègiques i els plans d'acció.
- d) El desenvolupament i execució d'objectius i plans d'acció per a la transició cap a una nova cultura de l'aigua.
- e) Recollir les observacions i les queixes de les persones usuàries del servei i de la ciutadania, i garantir espais i vies de participació per a totes les persones que vulguin treballar voluntàriament en aquest tema.
- f) El desenvolupament d'estudis i propostes sobre la millora del servei de l'aigua i del cicle integral de l'aigua, i sobre els desenvolupament i aplicació dels objectius i principis.

Sobre la composició

El Consell estarà format per totes les persones i entitats interessades en contribuir al desenvolupament de les seves activitats, objectius i funcions.

En concret, estarà format per una representació de les entitats i col·lectius socials, associacions de comerciants i del món empresarial, persones propietàries i usuàries agrícoles, associacions de consumidors i consumidoras, grups polítics i sindicats, representants del govern municipal, regidors i regidores o persones en les quals deleguin, món acadèmic i educatiu, i mon veïnal, (la FAVT i les AAVV), personal tècnic de les diferents àrees de l'ajuntament, i treballadors i treballadores del servei de l'aigua.

Sobre l'estructura

El Consell estarà format pel plenari, els grups de treball, la presidència, la vicepresidència i la secretaria. Els grups de treball seran creats pel plenari en funció de les necessitats. La presidència serà un càrrec rotatiu, nomenat per a una legislatura pel ple municipal, i a proposta del plenari del Consell. La vicepresidència serà escollida pel plenari, i la secretaria nomenada per l'ajuntament i serà l'únic càrrec remunerat del Consell, a part dels treballs que puguin ser encarregats o subcontractats.

Sobre pressupost

El desenvolupament de les funcions del Consell requereix d'un finançament que quedarà recollit en el pressupost municipal mitjançant una partida específica. La quantia d'aquesta partida es fixarà en base a un pla de treball concret presentat pel Consell per a l'any següent el qual definirà els objectius i les tasques a desenvolupar.

Sobre nomenament de les persones representants del Consell Ciutadà de l'Aigua en el Consell d'administració de l'EPG

El Consell Ciutadà de l'Aigua tindrà quatre representants en el Consell d'Administració de l'Entitat Pública de Gestió de l'Aigua. Aquestes persones seran nomenades pel Planari del CCA, a proposta del següents col·lectius.

- a) Una persona en representació dels moviments socials, a proposta de les entitats i grups inscrits en el Consell Ciutadà de l'Aigua.
- b) Una persona a proposta de les treballadores i treballadors del servei de gestió de l'aigua.
- c) Una persona a proposta de la FAVT.
- d) Una persona en representació dels col·lectius formats per les persones usuàries domèstiques, comercials, industrials i agrícoles, a proposta de les entitats i grups inscrits en el Consell Ciutadà de l'Aigua.

7. MODEL DE RECAPTACIÓ DELS TRIBUTS DE L'AIGUA

7.1 El debat entre taxa i tarifa

El debat sobre si el cobrament dels tributs de l'aigua ha de ser en forma de tarifa o de taxa és fonamental. La qüestió no es limita solament a la gestió de l'aigua, sinó que es pot fer extensiu a altres serveis públics. Indagar en aquest assumpte permet començar a entendre com es configura el sistema jurídic, quin paper tenen els diferents actors, polítics, judicials i acadèmics i com d'amatent ha d'estar la ciutadania per vetllar pels seus drets. Els interessos privats de l'aigua han treballat durant dècades influint en els grups polítics, i també en la pròpia justícia per tal que les lleis i la interpretació d'aquestes els hi fossin beneficiosa.

La reiterada judicialització dels processos de remunicipalització de l'aigua troba una justificació més quan gegants econòmics, com les empreses de l'aigua, esperen obtenir rèdits econòmics de les sentències judicials utilitzant els seus exèrcits d'advocats, moltes vegades davant d'administracions locals poc preparades i que normalment han depositat una bona dosi de confiança en les empreses privades, i emparant-se moltes vegades en l'ambigüitat de la llei, en la seva extraordinària complexitat i també, molt sovint, en la bona confiança que la justícia posa en la interpretació de la llei de forma interessada.

Els interessos empresarials que actuen en les concessions dels serveis públics, de vegades en legítima defensa dels seus interessos, encara que no sempre honesta, i altres en contra de l'interès general, tracten de crear una cultura favorable a aquests interessos fent una interpretació interessada de la legalitat vigent, i el que és més greu, tractant d'influir perquè aquesta legalitat evolucioni de forma positiva en el seu benefici. En aquest, sentit recomanem més que la lectura, l'estudi del document de l'Observatori Ciutadà Municipal de Terrassa

(OCM), *Auditoria ciutadana municipal de Terrassa: del servei municipal de distribució d'aigua potable de Terrassa i la concessió a Mina Pública d'aigües de Terrassa SA.*²⁶.

Hi ha algunes línies argumentals que es repeteixen de forma insistent en la defensa de la situació actual i dels interessos privats que convé tenir en compte per entendre els conflictes que s'han suscitat en la definició d'aquesta legalitat i dels interessos que concorren. Aquestes són²⁷:

- La primera línia argumental de l'interès privat és que quan el servei és prestat per una empresa, a través d'una concessió, els tributs que es paguen per aquest servei no són en forma de taxa, sinó de tarifa.
- Aquests pagaments, en forma de tarifa, són ingressos privats, regulats pel dret privat i, per tant, no han de figurar en els pressupostos de l'ens públic titular del servei.
- Per tant, són pagaments que no estarien subjectes al principi de reserva de llei²⁸ establert per a les prestacions patrimonials de caràcter públic.

Moltes vegades darrera d'aquests arguments el que s'amaga es fugir del límit màxim que les taxes fixen pel preu d'un servei, constituït pel cost del mateix. Això fa que els preus siguin fixats com a tarifes, la qual cosa permet a les empreses concessionàries de l'aigua obtenir grans beneficis d'un servei bàsic explotat sense competència i en règim de monopoli, essencial per a la vida, i que en cap cas hauria de ser objecte de lucre.

Les taxes també limiten el procediment de tall del subministrament protegint-lo millor que la tarifa, mitjançant el règim de notificació i de recurs previst pels tributs, i obliguen, sobre tot en cas de la gestió privada, a un control rigorós en els pressupostos municipals dels ingressos i els costos de la prestació del servei de l'aigua.

7.2 Els tributs de l'aigua com a taxa

Introduïm aquí les referències fonamentals que determinen la legalitat de la Taxa com a instrument tributari per al cobrament dels costos del servei de l'aigua. Per a una reflexió més amplia sobre el tema, veure l'informe de l'OCM de Terrassa.

Primera referència. És la pròpia Constitució Espanyola²⁹ que al seu article 31.3, estableix que “sólo podrán establecerse prestaciones personales o patrimoniales de carácter público con

²⁶ Observatori Ciutadà Municipal de Terrassa (OCM). *Auditoria ciutadana municipal de Terrassa: del servei municipal de distribució d'aigua potable de terrassa i la concessió a Mina Pública d'aigües de terrassa SA.* Maig 2016

<http://www.ocmterrasa.org/files/SitePage/docsauditoriaagua/TAXES%20O%20TARIFES,%20ESBORRANY%20INFORME%20PARCIAL%20DE%20LA%20ACM%20v07.1.pdf>

²⁷ Pagès i Galtés, Joan. *El régimen jurídico público del servicio como criterio delimitador de las tasas tras la Ley de Economía Sostenible de 2011.* TRIBUTOS LOCALES ; nº 100. 2011

²⁸ El principi de reserva de llei és un principi constitucional que estableix que “la potestat originària per a establir els tributs correspon exclusivament a l'Estat, mitjançant llei”, és a dir que qualsevol tribut per un servei públic ha d'estar emparat per la llei, ha de resultar d'un acord legislatiu i en cap cas de l'arbitrarietat del mercat o d'interessos corporatius. Aquest principi és essencial a l'hora d'establir els costos i els procediments de cobrament dels tributs per serveis. Està estretament associat al concepte de taxa.

arreglo a la ley”. Que deriva en els principis constitucionals de “universalitat pressupostària” i de “reserva de llei”. Per tant, qualsevol prestació de caràcter públic ha d'estar emparada en la llei i ha d'aparèixer als pressupostos de l'ens públic que presta el servei.

Segona referència. L'article 26.1 de la Llei 7/1985, Reguladora de les Bases del Règim Local³⁰, estableix la competència local en la prestació del servei de l'aigua. Article 26.1 “Los Municipios deberán prestar, en todo caso, los servicios siguientes: a) En todos los Municipios: alumbrado público, cementerio, recogida de residuos, limpieza viaria, abastecimiento domiciliario de agua potable, alcantarillado, acceso a los núcleos de población y pavimentación de las vías públicas”.

Tercera referència. Article 6 de la Llei 8/1989, de Taxes i Preus Públics³¹. Indica que las “Tasas son los tributos cuyo hecho imponible consiste en la utilización privativa o el aprovechamiento especial del dominio público, la prestación de servicios o la realización de actividades en régimen de derecho público que se refieran, afecten o beneficien de modo particular al obligado tributario, cuando los servicios o actividades no sean de solicitud o recepción voluntaria para los obligados tributarios o no se presten o realicen por el sector privado”. Indica que es tramitaran com a taxes els tributs que no tinguin caràcter voluntari, l'abastament d'aigua no és un servei prescindible per a les persones usuàries. Definició recollida també en la Llei 58/2003, de 17 de desembre, General Tributària.

Quarta referència. El Tribunal Constitucional defineix, en la seva Sentència STC 185/1995 que “deberán considerarse coactivamente impuestas no sólo aquellas prestaciones en las que la realización del supuesto de hecho o la constitución de la obligación es obligatoria, sino también aquellas en las que el bien, la actividad o el servicio requerido es objetivamente indispensable para poder satisfacer las necesidades básicas de la vida personal o social de los particulares de acuerdo con las circunstancias sociales de cada momento y lugar o, dicho, con otras palabras, cuando la renuncia a estos bienes, servicios o actividades priva al particular de aspectos esenciales de su vida privada o social”. El TC indica l'amplitud del concepte “no voluntari” que defineix la prestació dels serveis en règim de dret públic.

Quinta referència. La Llei 58/2003, General Tributaria³², en la seva redacció original, amplia la definició de taxa de la Llei 8/1989 incorporant un segon paràgraf, “Se entenderá que los servicios se prestan o las actividades se realizan en régimen de derecho público cuando se lleven a cabo mediante cualquiera de las formas previstas en la legislación administrativa para la gestión del servicio público y su titularidad corresponda a un ente público”. El que indica que els serveis que es presten en règim de concessió per entitats privades també es realitzen en règim de dret públic.

---

²⁹ Constitución Española. <https://www.boe.es/buscar/pdf/1978/BOE-A-1978-31229-consolidado.pdf>

³⁰ Ley 7/1985, de 2 de abril, Reguladora de las Bases del Régimen Local.

<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1985-5392>

³¹ Ley 8/1989, de 13 de abril, de Tasas y Precios Públicos. <https://www.boe.es/buscar/pdf/1989/BOE-A-1989-8508-consolidado.pdf>

³² Ley 58/2003, de 17 de diciembre, General Tributaria. <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2003-23186&b=5&tn=1&p=20031218>

Sexta referència. Real Decret Legislatiu 2/2004, Llei Reguladora de les Hisendes Locals³³. En el qual es concedeix la potestat a les hisendes locals de regular via taxa el servei de l'aigua. “Las entidades locales, en los términos previstos en esta ley, podrán establecer tasas por la utilización privativa o el aprovechamiento especial del dominio público local, así como por la prestación de servicios públicos o la realización de actividades administrativas de competencia local que se refieran, afecten o beneficien de modo particular a los sujetos pasivos.... podrán establecer tasas por cualquier supuesto de prestación de servicios o de realización de actividades administrativas de competencia local, y en particular por los siguientes: t) Distribución de agua, gas, electricidad y otros abastecimientos públicos incluidos los derechos de enganche de líneas y colocación y utilización de contadores e instalaciones análogas, cuando tales servicios o suministros sean prestados por entidades locales”.

Sèptima referència. Llei 2/2011, de 4 de març, d'Economia Sostenible. A petició de CiU i amb l'aprovació del PSOE s'introdueix un paràgraf a la disposició addicional 58 que diu: “Se suprime el segundo párrafo de la letra a) del apartado 2 del artículo 2 de la Ley 58/2003, de 17 de diciembre, General Tributaria”, (ver en 5ª referencia). Amb això, la política cedeix als interessos privats de les grans companyies de l'aigua i es produeix de nou la confusió jurídica vers el tribut de l'aigua.

Octava referència. Sentència 5037/2015 Tribunal Suprem³⁴, en la qual es ratifica, sense cap mena de dubte, que el servei de subministrament i distribució d'aigua potable ha de ser objecte d'una taxa. “Poco importa que el servicio público de suministro de agua potable sea prestado mediante concesión administrativa. Las contra prestaciones que satisface el usuario del servicio de suministro de agua potable prestado mediante concesión deben ser calificadas como tasas, con independencia de la modalidad de gestión empleada. Incluso en los casos en que el servicio es gestionado por un ente público que actúa en régimen de Derecho privado - las entidades públicas empresariales-, a través de sociedades municipales o por un concesionario, lo exigido a los ciudadanos tiene la calificación de tasa, no de precio privado o tarifa. La forma de gestión del servicio no afecta a la naturaleza de la prestación, siempre que su titularidad siga siendo pública, como sucede en los supuestos de concesión”.

7.3 La declaració de la Taula de l'aigua en relació a las taxa com a tribut de l'aigua

Davant d'aquesta successió de fets, declarem:

1. Que a la vista de les referències exposades, entenem que el model de gestió que correspon als tributs de l'aigua, el règim tributari, és necessàriament la taxa.
2. Que deduïm que des de la Sentència 185/1995 del tribunal constitucional i la Llei 58/2003 General Tributaria, el règim tributari pel qual es gestiona el pagament del servei de l'aigua potable a la ciutat, és bàsicament il·legal.

³³ Real Decreto Legislativo 2/2004, Ley Reguladora de las Haciendas Locales.

<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2004-4214&b=40&tn=1&p=20150703>

³⁴ Sentència 5037/2015 Tribunal Supremo.

<http://www.poderjudicial.es/search/doAction?action=contentpdf&database=TS&reference=7551594&links=&optimize=20151211&publicinterface=true>

3. Que entenem que l'Ajuntament té el deure d'aplicar la legalitat a favor de la ciutadania, de forma activa. Les lleis que beneficien l'interès general i l'interès públic són per aplicar-les, no per esperar passivament que la ciutadania exigeixi la seva aplicació com està passant a Terrassa amb el cas dels ingressos pel servei de l'aigua.
4. Que creiem que la política municipal i la interpretació de la legalitat que s'ha fet per part de l'Ajuntament durant els llargs anys de concessió ha estat fortament influenciada pels interessos privats de Mina d'Aigües de Terrassa.
5. Que la cobertura legal que aporten les declaracions de la Direcció General de Tributs, en el sentit d'alliberar de responsabilitat tributària els gestors i el funcionariat en el compliment de la llei, així com els subjectes tributaris en el seguiment de les seves interpretacions, no hauria de justificar la inacció que hi ha hagut en aquest tema durant tants anys.
6. Que entenem que més enllà de la responsabilitat jurídica per l'incompliment de la llei, la política municipal en la gestió de l'aigua podria ser impugnable, com també o podria ser el propi pressupost municipal.
7. Que a pesar de la gravetat dels fets exposats, creiem que la via per avançar en la millora del servei de l'aigua; per adequar a la llei al règim tributari del servei; per millorar la comprensió d'una legalitat extraordinàriament complexa, i per garantir una millor política al servei de la ciutadania, considerem que tot l'argumentari exposat aquí està obert a la discussió i a la reflexió col·laborativa, en el sentit més positiu possible.

I en aquest sentit demanem:

- a) A tots els grups polítics i al govern municipal, una revisió en profunditat de la legalitat vigent, i una reflexió crítica sobre el model de tributació de l'aigua a la ciutat. Demanem que la fi de la concessió actual de la gestió de l'aigua, derivi en un canvi de model en la gestió del servei en el sentit de una gestió pública directa, i un canvi en el model de règim tributari en el sentit de la taxa com a forma de tribut.
- b) Que es compleixi amb els principis constitucionals d'universalitat pressupostària i reserva de llei. La qual cosa significa que la fixació del cost del servei es faci en base a un estudi tècnic-jurídic que assegurí que el preu a pagar per les persones usuàries no superior al cost del servei; que aquest estudi estigui sancionat pel Ple municipal; que les persones usuàries puguin participar i proposar modificacions mitjançant al·legacions, i que estiguin informades; que els impagaments se solucionin per via de constrenyiment i que, en tot cas, es garanteixi sempre el subministrament de l'aigua com un dret humà i universal.
- c) I també demanem al govern municipal i als grups polítics que, en l'actual procés de liquidació de la concessió, siguin valents i no es pleguin al xantatge que es pot derivar de la manca d'informació, i manca de coneixement, resultat de molts anys de despreocupació i de l'opacitat exercida pel gestor del servei. La força per fer possible la remunicipalització de la gestió pública de l'aigua necessita del compromís de la

ciutadania; de la voluntat del govern municipal, i del coneixement i l'experiència dels propis treballadors i treballadores del servei.

Entenem que davant d'aquesta situació es necessita d'una acció de govern decidida per fer-ho possible. Les ambigüitats i les dilacions només serveixen per portar l'aigua al moli de sempre. L'oportunitat que suposa el moment que vivim, requereix d'uns grups polítics i d'un govern municipal a l'alçada del repte. No esperem menys. Entre tant, la ciutadania i les organitzacions socials defensarem el que ens pertoca.

8. TRANSPARÈNCIA

8.1 Informació i propaganda

“La propaganda és una forma de comunicació que té com a objectiu influir en l'actitud d'una comunitat respecte a alguna causa o posició, presentant solament una part o aspecte d'un argument. La propaganda, normalment, es repeteix i es difon a través d'una ampla varietat de mitjans amb la finalitat d'obtenir el resultat desitjat en l'actitud de l'audiència.”³⁵

És important assenyalar que hem d'estar amatents, i saber distingir, i protegir la informació per tal que aquesta no es converteixi en un simple reclam propagandístic. La informació realitzada d'una manera curta i esbiaixada, serveix com a legitimador de les decisions que “des de dalt” es prenen i normalment acaben conduint-nos, a través de la desinformació, a la lloança o justificació de l'actuació del que l'emet. Un exemple molt palpable és el que pràctica l'empresa concessionària Mina-Agbar. Aquesta, cada dia sol aparèixer als mitjans de comunicació intentant convertir els seus eslògans de propaganda en informació. Eficaç! Un bon servei! O amb comparatives com “Som la tercera més econòmica!”. Tot això, ho fan manipulant dades, jugant amb els elements que els afavoreixen i passant per alt dades que s'haurien de posar en qüestió, o que canviarien el resultat del que estant manifestant. Seria un greu error que la nova gestora pública utilitzés aquest model i que justificqués determinades mesures que només afavoreixen interessos particulars, i que no responen als interessos col·lectius. No podem caure en el parany de la informació per a la complaença i utilitzar les dades com a mitjà per legitimar i/o amagar actuacions generalment equivocades.

Cal tenir present i distingir quin és l'objectiu que es pretén. Cal donar els elements que permetin a la ciutadania fer la seva pròpia construcció. Tenir cura a donar totes les dades precises i en codi obert, facilitar a la ciutadania el poder-se fer una composició de la situació. Aquesta és la finalitat. En el moment que les dades condueixen a mitges conclusions, la informació es converteix en un element manipulador. Per tal que la informació compleixi la seva funció ha de ser elaborada de forma conscient, amb una intencionalitat clara: la participació conscient. La informació no és el fi en si mateix, respon i ha de donar suport per a l'elaboració de propostes i, per tant, aquesta s'ha de facilitar de forma completa, intel·ligible i entenedora, i que es pugui treballar amb voluntat col·laborativa per la qual cosa, ha de ser, també, transparent.

³⁵ <https://es.wikipedia.org/wiki/Propaganda>

El primer requisit per a que la informació sigui transparent és que ha de tenir la voluntat de ser-ho, amb la Intenció de posar-la a disposició, i a través de diferents canals, de la població. A no amagar res i facilitar que sigui compresa per totes les persones. Per tant, no pot ser elaborada ni tractada de forma uniforme, sinó que ha de poder arribar a totes les persones interessades i estar a l'abast de tothom.

8.2 El marc normatiu actual

Els primers marcs normatius significatius van arribar des de la vesant més ambientalista, (Declaració de Riu, 1992 i el Conveni d'Aarhus, 1998). No va ser fins fa poc (Llei de transparència del 2013), i a l'empara de la legislació europea, on moltíssims col·lectius exigeixen que s'abordi l'elaboració de les lleis d'informació i transparència adients. Les lleis que recullen el tema som molt recents i encara resta molt pel seu desenvolupament normatiu íntegra. Alguns exemples d'aquest procés.

Principi 10 de la Declaració de Riu de Janeiro 1992.

“La millor manera de tractar les qüestions ambientals és amb la participació de tota la ciutadania interessada, al nivell corresponent. En el pla nacional, tota persona hauria de tenir accés adequat a la informació sobre el medi ambient de què disposin les autoritats públiques, inclosa la informació sobre els materials i les activitats que suposen perill a les seves comunitats, i també l'oportunitat de participar en els processos de presa de decisions. Els Estats hauran de facilitar i fomentar la sensibilització i la participació del públic, posant la informació a disposició de tothom. Haurà de proporcionar accés efectiu als procediments judicials i administratius, d'entre els quals el rescabament de danys i els recursos pertinents”³⁶.

*El Conveni de Aarhus 1998*³⁷.

Conveni sobre l'accés a la informació, la participació del públic en la presa de decisions i l'accés a la justícia en matèria de medi ambient (1998). S'estructura en base a pilars dels quals destaquen el dret a la informació, a la participació i dret a la justícia. Si bé també el conveni respon en primer terme a principis fonamentals lligats al medi ambient, no hem de perdre de vista mai, que sempre parlem de cicle íntegral de l'aigua.

*Llei catalana de transparència, accés a la informació pública i bon govern, 2014*³⁸.

Considerem que la llei de transparència tan reivindicada per la ciutadania apareix aquí com un avenç molt important cap a la regeneració democràtica del poder impulsada per la societat civil. Dependrà d'aquesta societat civil el fet de trencar amb la dinàmica dominant de fer compartiments separats i estancs entre els poders polítics i econòmics d'una banda, i polítics i ciutadans de l'altre. D'acord amb els temps, estem en una nova etapa de treball en xarxa que

³⁶ <http://www.un.org/spanish/esa/sustdev/agenda21/riodeclaration.htm>

³⁷ 2005/370/CE: Decisión del Consejo sobre el acceso a la información, la participación del público en la toma de decisiones y el acceso a la justicia en materia de medio ambiente.

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005D0370&from=ES>

³⁸ LLEI 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern. https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2013/12/10/pdfs/BOE-A-2013-12887-C.pdf

trenca amb la dinàmica d'opacitat, poder i corrupció, que han marcat el signe d'aquestes dècades. Correspon a la ciutadania impulsar que el nou marc normatiu que desenvolupi els 95 articles i disposicions que contempla la llei respongui, sense més dilacions i entrebancs, als desitjos socials que van impulsar l'elaboració de les lleis d'informació, transparència i dret a la participació.

Ordenança de Transparència, Accés a la Informació i Bon Govern (Aprovació inicial de 24/11/2016 del Ajuntament de Terrassa).

Fa poc mesos, la nostra administració local va començar a tractar el tema, però sembla ser que continua amb una metodologia d'interpretació llunyana en allò que la llei de transparència catalana 19/2014, i d'altres, exposen en torn a la participació des del primer moment en el procés d'elaboració, i des de la primera proposta. Així, podem comprovar com es deixà fora la ciutadania de la comissió tècnica que elaborà l'ordenança que es va sotmetre a l'aprovació inicial del Ple. "No n'hi ha prou en ser transparent, s'ha de tenir la voluntat de ser-ho".

Hem de fer menció al costum estès, per part de legisladors de qualsevol àmbit, de redactar abans prohibicions en allò que els qüestiona, que en legislar contra l'opacitat. (La llei de protecció de dades és de 1999, la llei de transparència de 2013).

Si a un servei públic que gestiona un bé comú com l'aigua, i on hi intervé l'interès privat, li volem donar les màximes garanties, ens trobarem com ara, amb la informació i la transparència segrestades. Es fa impossible arribar a una plena participació i control ciutadà amb garanties. Es pot afirmar que les possibilitats de fiscalització d'un servei públic concessionat, encara que amb condicionants específics, es pot veure limitat per les disposicions que la llei recull.

8.3 Com hem de practicar a l'empresa pública la informació i la transparència.

Les dues paraules, informació i transparència, per al nou model de gestió, no es poden separar, l'una no existeix sense l'altra. De la fusió de totes dues sorgeix i es realimenta la participació. En el camí cap a la codecisió i la coresponsabilitat necessàries, cal garantir el bon funcionament del servei públic de l'aigua. La seva integritat, la seva funció ecològica, així com la nostra autoprotecció social.

L'objectiu de la transparència és fer-nos conscients, a través del coneixement i el diàleg, de la coresponsabilitat que totes tenim en la gestió integral d'aquest bé. Tant és així que no podem deixar cap aspecte del cicle integral de l'aigua al calaix. Per facilitar que la proposta sigui integral, cada part del cicle ha de comptar amb el seu espai d'informació i debat que ens permeti una visió particular i alhora una visió global per a la presa de decisions en l'elaboració d'una política comuna.

Política del agua	VIEJA	NUEVA
Concepción	Antropocéntrica Productivista Gestión de recurso	Ecocéntrica Ecosistémica Gestión de ecosistema
Al servicio de	Crecimiento económico Ampliar oferta: Obra pública	Sostenibilidad Control de la demanda
Protección	Parcial, ineficaz, ineficiente e aparente	Integrada, eficaz, eficiente y efectiva
Participación	Reactiva Oligarquía de usuarios	Pro - activa Público e Interesados
Economía	Ausencia de análisis y opacidad Subvención pública generalizada	Análisis y transparencia Recuperación de costes
Planificación	Fragmentada e incoherente Subjetividad y ciencia obsoleta	Integración y suficiencia DH Objetividad y ciencia actualizada
Seguimiento Evaluación	Insuficiente Inexistente	Continuo Previa, simultánea y posterior

Figura 8.1 El cambio de modelo. Fuente: Abel La Calle Marcos, *Derecho de aguas*, 2013

La transparència com a mitjà de coneixement.

Un dels aspectes que suscita controvèrsia és el grau de participació ciutadana en les qüestions quotidianes o de gestió diària del servei, en totes aquelles que podríem anomenar de caire tècnic. És necessari apuntar aquí que, si bé partim de no contemplar la participació en tots els àmbits de la gestió tècnica, entenem que del dret a la informació no hi ha cap àmbit que en quedi exempt. Per tant, el camí a recórrer comença per fer una ciutadania instruïda en els processos de gestió tècnica, i també caminar en el sentit invers, el de facilitar que el personal tècnic pugui participar en els instruments de participació ciutadana.

Les decisions tècniques han de ser expressades de manera intel·ligible per a la ciutadania en el sentit d'obrir als processos que així ho requereixen el major grau possible de comprensió per a la seva codecisió. Una ciutadania que coneix, comprèn i comparteix el que es fa per part del seu personal tècnic es converteix en una aliada, en un element que és capaç de valorar i defensar conscientment el treball elaborat. Treballar mitjançant la col·laboració, la codecisió i la coresponsabilitat amb els ciutadans i les ciutadanes, legitima i reforça socialment les mesures adoptades. Volem caminar plegades i plegats cap a l'eliminació de les zones fosques i les crítiques buides.

La transparència com a mesura de participació.

Entenem la informació com un instrument de legitimació del servei. En les contradiccions entre el sistema privat i públic destaca l'opacitat intrínseca i necessària del sistema privat, front la necessària transparència del sistema públic. Mentre l'un ha de ser opac i piramidal per a obtenir cada cop més guanys per als accionistes, l'altre es legitima a mesura que dona més

informació a conèixer, i més àmplia és la participació social, i més s'inverteix en benefici de tota la societat..

L'opacitat en la gestió és norma de treball de l'empresa privada on regeix el principi de “es dóna si es demana i, si arriba el cas, es mira si s'ha de donar”. Els informes de l'empresa són privats, el control del que es fa, els comptes de l'empresa, els nomenaments, els sous, els concursos, els contractes, tot és privat. La pèrdua d'informació vital, condueix a la pèrdua del coneixement, d'aquí a la pèrdua del poder de decisió, i d'aquí a la impotència i pèrdua definitiva de la gestió. Per això, la necessitat de recuperar-los.

El sistema que proposem vol aprendre de l'experiència històrica dels models públics de gestió i també dels privats. Estem totalment d'acord amb els crítics de la gestió pública quan assenyalen que el model de gestió pública no és cap garantia de bon funcionament. Però, estem en total desacord en què la solució passi per privatitzar. La solució és democratitzar. “S'escriu aigua i es llegeix democràcia”.

El repte, dotar la gestió pública dels elements que permetin assolir aquelles garanties i elements que han demostrat en altres ciutats que són possibles, que fan funcionar molt millor la gestió pública i que obren la porta a noves fórmules. Està demostrat que l'opacitat condueix a la corrupció, que la presa de decisions sense participació genera desconfiança i obre portes a la malversació de fons públics. La ciutadania hem de construir l'antídoto contra aquesta plaga de la qual se n'aprofiten els detractors d'allò públic per a justificar el desballestament metòdic del comú, com a pas previ a la seva mercantilització.

8.4 Els instruments d'intervenció.

Alguns dels aspectes a considerar, ja van ser definits al taller internacional celebrat a la nostra ciutat, sota el títol “Ciutadania i Gestió”, i han estat exposats a l'apartat núm. 4.

La implementació de noves tecnologies ens facilita la construcció de la casa de vidre, transparent com l'aigua. El portal web de l'entitat gestora del servei és un dels mitjans fonamentals en la informació i la comunicació. Un canal d'informació entre totes les parts, administració, gestor i ciutadania.

Un canal amb tota la informació a l'abast de la ciutadania en format obert i lliure, amb una adequada organització de les dades. Amb la intenció de facilitar els processos participatius, la informació també es podrà consultar en format paper i digital ja que restarà disponible una còpia a les biblioteques de la ciutat sota el mateix format de préstec, com qualsevol llibre o material.

La factura, primer nivell d'informació i transparència. La factura va ser dissenyada només per a respondre a l'objectiu de donar la informació personal de consum i del resultat a pagar. A la nova gestió, aquesta informació queda molt curta. La factura és la porta d'entrada al coneixement de l'aigua. Conscienciar dels seus valors i elevar el nivell de coresponsabilitat en la gestió. Per tant, tenim la tasca d'elaborar una factura que doni resposta a aquesta finalitat, i a la vegada que sigui fàcilment interpretable i educativa. Considerem que avui dia aquest mitjà permet posar ordre i coneixement del que passa ja que permet un contacte directe amb la ciutadania. Una factura que deixi de ser un element de publicitat i propaganda d'interessos

privats i posi claredat en els conceptes que intervenen en el cost del servei, amb aproximacions a les actuacions programades més importants i l'explicació dels motius. I per últim, sense oblidar de donar les indicacions d'on trobar els elements necessaris per aprofundir en les qüestions i participar en l'elaboració dels projectes i en els seus nivells de decisió. Arribar a la informació necessària per al manteniment periòdic dels aspectes més rellevants de l'estat del servei i de les futures mesures a implementar.

Presa de decisions. La informació i la transparència exigeixen per part de totes la màxima amplitud de mires. Volem ser transparents en tot allò que tingui naturalesa pública. Per caminar en aquesta línia, entenem que tots els òrgans i/o comissions elaboraran i faran públic tant l'ordre del dia de la reunió, com l'acta dels corresponents acords de la reunió celebrada. Aquestes dades estaran a l'abast de la ciutadania el primer dies abans de celebrar la reunió i els acords dies després de la seva celebració. A més dels temes tractats i acords de les reunions, es posaran a disposició pública els documents consultats i disponibles per a tal fi.

Sobre comunicació. Mitjans locals impresos públics, fulletons, revistes, díptics, etc. Emissores locals de radio i televisió. Programació estable de cultura alimentaria i protecció ecosistèmica. Programa anual de treball a les escoles. Col·laboracions universitàries. Xarxa de comunicació per a la relació entre tots els mitjans informatius, per elevar i aprofundir en el coneixement del sistema i en la gestió del cicle integral de l'aigua.

Sobre documentació. Ha de haver-hi informació sobre: Estructura i gestió administrativa de l'empresa; mecanisme de presa de decisions i forma de participar; gestió tècnica del servei (consums, qualitat, infraestructures...); informació sobre el seguiment, l'avaluació i rendició de comptes.

Avaluacions i rendició de comptes. Avaluacions obertes a la ciutadania on es rendeixin comptes dels objectius establerts i complerts cada any. On es faci una anàlisi acurada de com estem portant a terme els objectius, la implicació ciutadana en relació al bé comú de l'aigua. Programar tallers on la crítica constructiva doni pas a noves i millors formes de treballar la informació, la transparència, la participació i allò de nou que el fet d'avançar ens posi al davant.

Sistemes per informar, debatre i empoderar. Enquestes (qualitat de l'aigua, del servei, de l'atenció, de la comunicació...), debats (explicació de situacions, alternatives i recollida de alternatives). Tallers participatius, enquestes per barris o districtes. Exposicions "in situ", trasllat dels debats, el més proper possible, a la població afectada, informant dels estudis i alternatives elaborades amb la fi de recollir opinions i legitimar les decisions que es prenen.

Taula de l'Aigua de Terrassa

Gener de 2017